

BİR İHTAR

İSMAİL KAZDAL

KAZDAL YAYINLARI: 4

İSTANBUL/1.6.1969

ÖNSÖZ

- a. Bu küçük kitabı yazışımızın sebebi şunlardır:
- b. Türkiye’de çok muhtaç olduğumuz kritik şuurunun gelişmesi.
- c. Müslümanları içine düştüğü tefekkür ataletinden kurtaracak ilmi tartışmanın doğması.
- d. Hür düşüncenin yeniden doğmasına vesile olmak.
- e. Hakları yenen ve küfür yağmuruna tutulan Müslümanların haklarını korumak.

Bunlardan başka bir kastımız yoktur.

Türkiye’imizde, hiçbir meseleyi objektif olarak kritik edebilmek mümkün değildir. Ya yerin dibine batıracaksın veya arş-u alaya çıkaracaksın. İkisinin ortası bir yolu tutamazsınız memleketimizde. Bu zihniyetin çok büyük zararlarını gördük. Koca İmparatorluk bu yüzden battı. Bazı meseleler tabu yapıldı, üzerinde tartışma yapılması yasaklandı. Böyle bir durumda elbette ki hakikatin yerini hurafeler alacaktı ve nitekim de öyle oldu. En hayafî meseleler üzerinde tartışma yasaklandığı için, hakikatler görülemedi ve bugünkü hale düşmemize bu hâlimiz sebep oldu. Allahın insana vermiş olduğu hassaları kullanmaya mecbur olduğumuz halde, birtakım köstekleyici kaideler koyarak, bu hassaları dumura uğrattık. Ve bilhassa akıl hassasını... Aklın önüne, geçemeyeceği öyle manialar koyduk ki, onu yok kabul etmekten daha beter bir hale düşmüş olduk. İmam-ı Gazali «**Allah’ın bana lütfederek verdiği akıl nimeti olmasaydı, bir insan olarak iftihar edilecek neyim kalırdı?**» diyor.

İşte bu küçük eser, Allahın insana vermiş olduğu akıl nimetini, Müslüman’ca çalıştırarak birçok mesele üzerinde tartışma yapılabileceğini izah ediyor. Bu küçük eser, hatalı bir insana cevap vermekten çok, bir vesileyle ilmi tartışmanın açılmasına sebep olmak için yazıldı. Ne dereceye kadar muvaffak olundu bilinemez. Çok kısa bir zamanda kaleme alınmış bu küçük eserde, elbette ki meseleler layık olduğu açıklığa kavuşturulmuş değildir. Fakat bazı tabulaştırılmış meselelerin tartışılabilmesi ölçüsünü vermiş sayılırız. İnsanı, bütün benliğini Allaha vermiş Müslüman’ı hiçbir korku tutmamalıdır ki, hakikatleri bir bir ortaya çıkarmaya muvaffak olabilsin.

İşte, memleketimizde, Müslüman'ın bazı meseleleri tartışabilmesine vesile olabildiği nispette, bu eser vazifesini yapmış olacaktır.

Tartışılın ki, ak kara ortaya çıksın. Kimin hakikatçi, kimin hayalci, kimin idealist, kimin hurafeci, kimin mücahit kimin atalet şampiyonu olduğu meydana çıksın. Çıksın da, Müslümanlar şerefli İslâm'ı temsil edebilecek gücü bulsunlar.

KAZDAL YAYINEVİ

I- GİRİŞ

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bütün mevcudatın, haliki Allahu Teâlâ'ya hamd, O'nun sevgili peygamberi Hazreti Muhammed Mustafa'ya selât ve selâm ederiz.

Tarihe bakınız! Orada medeniyetlerin doğuşunu ve batışını anlatan sayfalara bir göz gezdiriniz... Gördükleriniz üzerinde derin derin düşününüz... Böyle yaptığınız zaman göreceksiniz ki, medeniyetlerin batışına bizzat medeniyetleri temsil ettiğini iddia eden insanlar sebep olmuştur. İnsanlar mensubu oldukları medeniyeti temsil edecek kabiliyeti yitirmişler ve yitirmiş oldukları kabiliyetleri ile birlikte temsil ettikleri medeniyetler de çöküp gitmiştir. Medeniyetlerinin esaslarını anlamaktan aciz kalmışlar ve başka medeniyetlerin tazyiki altında yok olup gitmişlerdir.

Demek isteriz ki, bir medeniyetin temsilcileri bozulmadıkça, zaafa düşmedikçe medeniyetleri de yıkılmaz. Yani, medeniyetler bizzat onun bağlıları tarafından yıkılır ve tarihin sayfalarına bir hatıra olarak geçer. Onun için de, **birbirinin muarızı medeniyetler yekdiğerinin temsilcilerini ifsatla işe başlar ve ifsat edebildiği nispette muarız olduğu medeniyeti yıpratmış olur**. Elbette ki, bu hal bizatihi medeniyetlerin yıkılması demek değildir. Temsil kadrosunu ondan uzaklaştırmak ve yıkılmak istenen medeniyeti sahipsiz bırakmaktır. Bir medeniyeti temsil eden kadro yoksa öyle bir medeniyet de yok demektir. Çünkü medeniyetler insanlar tarafından benimsedikçe yaşarlar, benimsenmedikçe de yok olurlar. Bazen, benimsendiği iddia edilirken bile yaşamazlar. Çünkü medeniyet, esaslarını ve özünü bilmeyen bir kadro elinde temsil edilme durumuna düşebilir. Medeniyetin esasını ve özünü bilmeyen insanların şahsında, o medeniyet ismi var kendisi yok bir hale duçar olabilir. Kendi hatalı telâkkilerini, bağlı olduğunu söylediği medeniyete maletmeye çalışan insanların şahsında medeniyetler, hakiki manalarını kaybeder ve fonksiyonunu icra edemez olur. İşte İslâm medeniyeti böyle bir duruma düşürülmüştür.

Günümüzün İslâm memleketlerine baktığımız zaman, bu durumu açıkça görürüz. Eğer bunu görmezsek veya göremezsek, yani, İslâm âleminin zelil vaziyetini idrak edemezsek, o zaman İslâmî bu gördüklerimiz olarak kabul etmeye mecbur kalırız ki, bu İslâm'a ve onun medeniyetine yapılan en büyük iftira olur. İslâm medeniyetinin üstünlüğünden şüpheyeye düş-

mek olur. Eğer İslâm medeniyetini temsil eder görünen insanların zaafını kabul etmezsek, bizzat İslâm medeniyetini zaaf içinde kabul etmek lâzım gelir ki, kafamızda ve gönlümüzde böyle bir inanca yer vermeyi en büyük küfür addederiz.

Kendini İslâm'a nispet edenler İslâm düşmanlarının ayakları altında ezilmektedir, yoksa İslâm dininin kendisi değil haşa... İslâm medeniyeti bütün tazeliği ve haşmeti içinde ortadadır. Eğer bunu kabul etmeyenler varsa, bilmelidirler ki, İslâm'ı hakir ve zelil görmektedirler. Bilmelidirler ki, kendi zilletlerini İslâm'a yakıştırmaktadırlar. Böyle bir durumda olanlar istiğfar etsinler. Allahu Teâlâ Kur'an'ı Keriminde «**Sizin biriniz onların yirmisine denktir, çünkü karşınızdakiler anlamazlar güruhudur**» buyuruyor. Hâlbuki zamanımıza ve zamanımız Müslümanlarına baktığımız zaman, onların birinin bizim yirmi binimizden daha kuvvetli olduğunu görüyoruz. Bu zillet, (haşa ve kellâ) İslâm'a mı aittir? Elbette ki hayır!.. Bu zillet, sadece kendisine “**Müslüman**” diyen idraksiz ve zavallı insanlara aittir.

Elbette ki, İslâm âleminin bugünkü acıklı durumu kimseden saklı değildir. İster batıdan isterse doğudan gelsin, her fikrin ve her inanışın açık pazarı halindedir. İslâm âlemi diye isimlendirilen diyarlar. Bütün inanışlar ve telâkkiler İslâm âleminde pazar aramaktadır kendine. Ve bulmaktadır da...

Neden? İslâm medeniyeti bizzat Allahın razı olduğu medeniyetken, neden bu haldedir Müslümanlar?.. Daha doğru bir deyimle, kendilerini Müslüman sananlar; bu sorunun cevabını acı da olsa, Allahın rızasını kazanmak için vermeye mecburuz. Vermediğimiz veya veremediğimiz müddetçe kendimizi Allaha karşı mesul hissetmeliyiz. Çünkü bu sorunun cevabını veremedikçe, kendi şahsımızda İslâm'ı ayaklar altında ezdiriyor ve onun izzetini haleldar ediyoruz. Allah inancına yapılacak bundan daha büyük bir ihanet tasavvur dahi edilemez. Zilletimiz meydanda, bağlı olduğumuzu söyleyip durduğumuz İslâm'ın izzetinden de en küçük bir şüphemiz yok. Böyle olunca, bozukluk bizde; yani kendisini Müslüman sayanlarda. Bunu katiyetle biliyoruz. Fakat nereden doğuyor bu zaaflarımız, tarihin hangi devrine rastlıyor çözülmüşümüz? Bunların cevaplarını bir türlü vermeye yanaşamıyoruz. Bunların cevaplarını vermeye yanaşmayınca da, izzetli İslâm, zillet içindeki Müslümanların şahsında ayaklar altına alınıp ezilmeye devam ediyor.

Bunların cevaplarını vermek Müslüman'ın iman borcudur. Bu borcu yerine getirirken, onu hiçbir şey korkutmamalı, Allah korkusundan başka hiçbir kayıpla bağlanmamalıdır. Alaktan başka şeylerden de korktuğumuz müddetçe, zilletimizin doğru cevaplarını bulmak mümkün değildir. İşte zamanımızda; artık İslâm âlemi diye bir şeyin kalmadığı asrımızda, bu durumu gören ve iliklerine kadar titreme geçiren bazı Müslüman büyükleri, bu zilletin cevaplarını vermeye ceht sarfetmişler ve modern insanı tesiri altına alabilecek bütün ikna metotlarını kullanarak, insana İslâm'ı anlatmaya çalışmışlardır. Fakat hakkın kendilerinde olduğunu zannedenler, bu çıkışı yeni gördükleri için reaksiyon göstermişler ve modern insana; buhranın

en son haddine düşmüş asrımız insanına İslâm'ı anlatmaya çalışan samimi Müslümanlara mani olmaya çalışmışlardır. İşte bunun bir numunesi Türkiye'de görülmeye başladı. Böyle bir mesele için yazı yazmak ne kadar zor geliyor insana... Bir Müslüman olarak, başka bir Müslüman'a cevap vermeye mecbur kalmak... Hem de muhalif olarak mecbur kalmak... Bu keyfiyetin bize ne kadar acı geldiğini ancak iman davasına baş koymuş insanlar anlayabilir.

Şimdiye kadar suni bir birleşme manzarası arzeden Müslümanların, bu görünüşünü bozmamaya dikkat ettik.. Fakat bir grup ve bilhassa bir zat bu hatalı tutumumuzu adeta yüzümüze çarpmak için ortaya atıldı ve bazı Müslümanları, hem de asrımızın büyük kafaları olan Müslümanları tekfir yağmuruna tuttu. Böylece, suni bir birleşme içinde görülen Müslümanları, hakiki manzarasına irca etmek şerefini de ihraz etmiş oldu.

Biz, **“muhtelif rivayetlerin muayyen bir hedefi olamaz”** derken ve bu fikri Anadolu insanına maletmeye çalışırken, bütün gerçekleri ortaya dökmeye de yanaşmamış, böylece fikrimizi fiilimize intikal ettirmemiştik.

Muhtelif rivayetler arkasında koşunların bir araya gelmiş olduğunu gördüğümüz halde, bu durumu açıklamıyor ve suni yakınlaşmanın faydalı olduğuna inananların safında görünmeye mecbur kalıyorduk. Ayrı ayrı telâkkilere sahip insanların bir gaye etrafında birleştiğini ve bunun da davaya faydadan çok zarar getireceğini bildiğimiz halde, bunları tefrik etmiyor, hataları açık bir şekilde ortaya koymuyor ve bu tutumumuzla da, suni beraberliği parçalamama gayretleri içinde görünüyorduk. Ama, inançlarında sağlam bir mizaç belirten **Hüseyin Hilmi** bey, bu suni beraberliğe son verecek çıkışı yapmış ve kanaatlarına göre yanlış gördüğü fikirleri çok ağır bir lisanla itham eden yazıları havi iki kitabını peşpeşe piyasaya çıkarmıştı. Artık bu durumda bizim susmamız her bakımdan mahzurlu bir hale gelmiştir.

İstanbul'un hangi camisine giderseniz gidin, Hilmi beyin kitaplarını büyük bir vecd içinde satmaya çalışan gençler görürsünüz. Evvelâ, şunu söylemeyi bir borç biliriz ki, bütün bu gençlerin gayreti hasbidir ve her halde dünyalık karşılığı değildir. İnanışları bir insanın yazmış olduğu kitabı dağıtmayı, insanların almalarını temin etmeyi bir cihat addetmişler ve bütün samimiyetleri içinde, kitapların yaptığı tahribatı bir an için olsun düşünmeden her cami önünde satmaya çalışmışlardır. Biz bunu görüyor, fakat **“belki bir ilim adamı çıkararak bu kitaplarda serdedilen yanlış telâkkileri ayıklar ve müellifi ikaz eder”** diye bekliyorduk. Ama nafîle beklediğimizi anlamış bulunuyoruz. Belki de, büyük ilim ve fikir adamlarımız, Hilmi beyin eserlerinde ilmî bir iddiaya rastlamadıkları için cevap vermeye tenezzül etmemişlerdir. Böyle düşünmekte belki de haklıdır; çünkü hakikaten bu kitaplarda serdedilen iddiaların maalesef ilimle ve mantıkla hiçbir alâkası yoktur. Tamamen hissî ve peşin hükümlerle ileri sürülen indî mütalaalardan ibaret bir mahiyet arz etmektedir. Fakat bir eserin indi oluşu veya ilmî değer taşımadığı gerekçesiyle kulak ardı edilmesi, kanaatımızca doğru, bir telâkki değildir. Hele hele, böyle bir eser bazı insanların yanılmalarına sebep oluyor ve onları doğru

düşünmekten alıkoyuyorsa; böyle bir kitabı görmemezlikten gelmek, büyük bir hata olur. Belki, çok zor olacak bir Müslüman'a cevap vermek; fakat bir Müslüman, diğer bir Müslüman'ı kullanabilme imkânı bulduğu vasıtalarla uyarmaya, hatalarını bildirmeye mecburdur. Hilmi bey, iddialarını bir kitapta toplamış ve piyasaya çıkarmıştır. Biz de, aynı vasıtayla kendisini ikaz etmeye çalışacağız. Kitaplarını ilmî bir tahlile tabi tutmayacak, sadece yanlış telâkkilerini ve haksız taarruzlarını aklîselimle cevaplayacak, düştüğü hataları Müslüman'ca düşünmenin verdiği imtiyazla bir bir göstereceğiz.

Bahsettiğimiz iki kitaba da. «**tekfirname**» diyebiliriz. Çünkü başından sonuna kadar ona buna haksız olarak taarruz edilmekte, çok ağır tabirler kullanılarak tekfir edilmektedir. Bir Müslüman'a veya bir grup Müslüman'a yapılan taarruzlar, (bir Müslüman tarafından yapılmış olsa bile) bütün Müslümanlara yapılmış sayılır. Çünkü yarın bir gün bu taarruzu yapmanın fikrine uymayan başka Müslümanlar da, böyle bir mütearızın tecavüzüne muhatap olabilirler, işte Hilmi beyin indî olarak sağa sola taarruz etmesi bize bu tehlikeyi haber veriyor. Anlaşıyor ki, Hilmi bey, kendi şartlarından İslâm'a bakmayan bütün Müslümanlara kötü nazarla bakıyor. Kendi telâkkileriyle bağdaşmayan fikirleri yeni sanıyor ve her yeni sandığı şeyi de “**reform**” tabirinin ifade ettiği mana içine sokarak, bu fikirleri ortaya atanlara veryan-sın taarruz ediyor.

Biz, bir nasihatın, bir ikazın ve bir yol göstermenin ne olduğunu az çok bilmekteyiz. Bunların hangi tavırlarla yapılması gerektiğini de bilenlerdeniz hamdolsun. Fakat Hilmi beyin kitaplarında bu manada hiç bir satıra rastlamadık, yukarıda saydığımız niyetleri belirten bir hava bulamadık. Nasihat ettiğini ilân ettiği sayfalarda, yaptığı şey, nasihat değil, tenkit ve taarruzdur. Gönül isterdi ki, Hilmi bey taarruz ettiği insanların hatalarını ilmi bir şekilde ortaya koysun ve memlekette fevkalâde muhtaç olduğumuz ilim zihniyetinin doğmasına yardım edenlerin en başında bulunsun. Fakat Hilmi bey böyle yapmamış, kestirmeden ve zahmetsiz gidilen bir yolu tercih etmiş, en küçük bir uyarma yapmaya bile lüzum görmeden, taarruz ettiği isimleri Türk efkârına tanıtmaya çalışan Müslümanlara danışmadan, birden bire ortaya çıkmış ve ağza alınmayacak galiz küfürleri peş- peşe sıralamıştır. Hâlbuki Müslümanlar kendi aralarındaki meseleleri istişare yaparak halletmeye çalışırlar. Bu Allahın emri ve Resulullah'ın sünnetidir. Müslümanlar bir araya gelirler, ortaya Allah'ın kitabını koyarlar, meselelerini kitaba göre halletmeye ve aralarındaki ihtilâfi, ayetleri hakem tayin ederek gidermeye çalışırlar. Allah, «**Size ayetler indirildikten sonra, aranızda ihtilâfa düşenlerden olmayınız**» buyuruyor. Bu mevzuda Allahın Resulünün hesapsız emirleri vardır. Fakat onlara müracaat eden kim? İşte, en muhlis Müslümanlardan bildiğimiz Hilmi bey dahi, bu ilâhî emirlere kulak asmamış, hissî gayretler uğruna, hiçbir Müslüman'ı kaale almaksızın, sayısız Müslüman'ın beğendiği ve büyük bildiği devrimiz Müslümanlarını kâfirlikle itham etmekten çekinmemiştir. Şayet, Kitabullah'ı ve Peygamber Efendimizin sünnetini kendisine rehber edinsydi, bu hatalı yola sapmaz ve Müslümanlara, “**kâfir**” demek gafletine düşmezdi.

Biz yazımızın baş tarafında da dediğimiz gibi, eğer bazı iteleyici saikler bulunmasaydı, Hilmi beyi, yapmış olduğu ithamlarla Allaha havale eder ve yolumuza devam ederdik. Fakat başta da dediğimiz gibi, bir medeniyetin savaşını yapmaktayız. Bize mani olmaya çalışan her kim olursa olsun, küçük büyük demeden karşısına dikilmeye ve «**ayağımın altından çekil!**» demeye mecburuz. Çünkü insanlar İslâmiyet'ten o kadar uzaklaşmışlardır ki, en akla gelmez telâkkileri İslâm'a maalesef inanmakta ve bu sebeple de sayısız hurafeleri, «**İslâm'ı müdafaa ediyorum**» zannıyla müdafaa etmektedirler. Ve bu hal, bizim hedefe ulaşmamızı engelliyor; bütün gayretimize rağmen bu acaip telâkkilere bağlanan insanların sözleri halk arasında yayılıyor ve hakikatlere kapılar kapanıyor. İşte bu sebebe binaen Hilmi beyin kitabındaki ithamlara teker teker cevap vermek vacib oldu.

DİNDE REFORMCULAR isimli kitabın tahliliyle işe başlayalım. Bakalım Hilmi bey bu kitapta neler söylemiş, kimleri itham etmiş ve hangi sebeplerden dolayı itham etmiş?

Bizi bu kitabın 179. sayfasından sonraki kısımlarda serdedilen fikirler alâkadar ediyor. Çünkü küfürler bundan sonra başlıyor ve sayısız Müslüman'ın, büyük bildiği insanlara bu sayfadan itibaren küfür yağdırılıyor. Bu sayfadan başlayarak, kitabın sonuna kadar, İbni Teymiye, Muhammed Abdül Vahab, Cemalreddin Efgani, Muhammed Abduh, Ebul Ala El Mevdudî, Hasan El Benna, Seyyid Kutup, Muhammed Kutub ve daha birçok Müslüman'a tekfir yağdırılıyor.

Burada bir mühim hususu izah etmek isteriz. **Bir insanı hayatayken öldürmek istiyorsan, onu herhangi bir telâkkiyle şartla! Bir insanı düşünmekten alıkoymak, onu öldürmektir. Düşünmekten alıkoyabilmek ise, o insanı başka insanlara kayıtsız şartsız bağlamakla mümkündür. Bir insan, falanca kişinin yanılmayacağına her sözünün doğru olduğuna inandırılabilirse, o insan hayattayken öldürülmüş olur.** Kendi kendine, Allah'ın verdiği akıl nimetiyle hiçbir meseleyi halletmeye çalışmaz. Hep, yanılmayacağına inandığı insanın fikirlerini benimser, o ne söylüyorsa, bir meseleye hangi zaviyeden bakıyorsa, onu benimser ve öyle bakar. Hattâ kendi hususi işlerini bile onun tavsiyelerine uygun olarak halletmeye çalışır. Böyle bir insana yaşıyor nazarı ile bakılabilir mi? Elbette ki hayır!.. Allahın Resulü (selât ve selâm ona olsun) kendisine fidan dikme hususunda akıl danışanlara «**Siz o işi benden iyi bilirsiniz**» buyurmuştur. Yani, Allahın Resulü (ki o, Allahın izni keremiyle hakikatlerin getiricisiydi) insanların ihtisas kespettiği bir dünya işinde onlara akıl vermeye kalkışmıyor ve kendi meselelerini kendilerinin halletmesini diliyordu. **İnsanlar tuhaf mahlûktur; kendisi hesabına kendi meselelerini düşünen birileri olduğuna inanıyorsa, en mahrem meselelerine bile onların müdahale etmesini ister.** Bu hal, insanın zihin tembelliğinden doğar. Zihnen tembel olan insanlar istinad edecek başka insanlar ararlar ve ancak yaslanacak bir payanda bulduklarına inandıktan sonra rahat ve huzura kavuşurlar. Bu huzur, yukarıda da söylediğimiz gibi, insanın hayattayken ölmüş olmasıdır; aldatici ve yok edici huzur. İşte, **Müslümanlar bu hale; yani başkalarına ait fikirleri kayıtsız şartsız benimsemeye**

başladıktan sonra mahvoldu, kâfirin ayakları altında ezildi gitti. İşte, Hilmi bey, bu tiple-
rin bir devamıdır. Ne söylemişse başkalarına aittir. Kat'iyen kendi kendisine düşünemez ve
ne kadar basit olursa olsun, her hangi bir mesele hakkında, karar veremez haldedir. Kendin-
den evvelkiler, “**ne demişlerse**” doğru kabul eder; onlar kimi tekfir etmişse hakikat sanar.
Düşünmez ki, onların her söylediği doğru olsa, Müslümanlar bugünkü hale aslâ düşmezdi.
Mademki, İslâm hak ve hakikattir (ki mutlak öyledir) ona bağlananlar doğru düşünebildikleri
ve İslâm'ın hakikatini anlayabildikleri müddetçe, aslâ zillete düşmezler. Bu keyfiyetin kabul
edilmesi lâzımdır. Bunu kabul etmemek, insanların hatalarını (haşa) İslâm'a yüklemek olur ki,
yukarıda da dediğimiz gibi bu en büyük küfür olur. Evet, kendi başına düşünebilme kabiliyeti
olaydı, bunu görür ve bazı insanların sözlerine olduğu gibi inanmaz; onların doğru olup olma-
dığını araştırır ve belki de hakikatleri yakalayabilirdi. Yukarıdan beri ortaya koymaya çalıştı-
ğımız tip, İslâm'a herkesten daha fazla zarar vermiştir. Çünkü müstakil düşünebilme kabiliye-
tini öldürmüş, insana Allahu Teâlânın vermiş olduğu irade-i cüzziyeyi mahvetmişlerdir.

Hilmi bey, yukarıdaki ifadelere bakarak bizi belki de akılcı veya mü'tezili olmakla it-
ham edecektir. Onun için olmadığımızı peşin olarak söyleyelim. Biz Allah'ın insana verdiği
bütün kabiliyet ve hassalardan memnunuz ve bunları lütfederek insanlara ihsan eden Allaha
sonsuz hamdederiz. Çünkü bu hassalarla Allah'ı biliyor ve onun Resulünü anlıyoruz. O, insa-
nı hangi hal üzerinde yaratmışsa doğru olan odur. Biz, akli en büyük bir nimet kabul ederiz;
çünkü onu bize Allah vermiştir. Onu kullanmadığımız müddetçe helak olup gideceğimizi bili-
riz. Çünkü Allah'ın verdiği ve kullanmamızı emrettiği bir hassayı kullanmamak muradı ilâhi-
ye zıt düşer ve Allah da böyle insanları cezalandırır. Tıpkı, bizi cezalandırdığı gibi... Biz, akli
hüccet olarak kabul etmiyor; fakat hücceti tefsirde tek vasıta olarak görüyor ve böyle inanıyor-
ruz. Hilmi beyin yapacağı ithamı düşünerek bu hususu ifade etmeye çalıştık.

Buraya kadar söylediklerimiz bir mukaddimeydi. Şimdi Hilmi beyin kitaplarını tahlil
etmeye çalışalım:

Dinde Reformcular isimli kitabın 179. sayfasında şunu söylüyor: «**Son senelerin re-
formcularından olan Ebul Alâ El Mevdudi 'İslâm'da İhya Hareketleri' isimli kitabında,
İmam-ı Gazali'yi Reformcu olarak tanıtıyor.**»

Şunu söyleyelim ki, Hilmi beyin bahsettiği kitapta müellif hiçbir reformcudan ve re-
formdan bahsetmiyor. O kitapta İslâm'da tecditten bahsediyor. Yani, müceddiden ve tecdit-
ten dem vuruyor. İmam-ı Gazaliyi de reformcu değil müceddit olarak değerlendiriyor ve tec-
didinin mahiyetini anlatıyor. Reform sarasına tutulmuş olduğu için, Hilmi bey artık tecdidi de
reform zannetmeye başlamış her halde. Hepimiz biliyoruz ki, tarih boyunca, dine sokulmak
istenen bid'atları temizlemekle vazifeli mücedditler gelmiştir. Yani, dine hulul etme imkânı
bulan batılları ayıklayıp, dinin aslını ortaya çıkararak, aslına irca eden İslâm büyükleri gelmiştir.
Zaten, bunların geleceğini Allahın Resulü bildirmiştir. İşte, Mevdudî bu mücedditlerden bazı-

larını tahlil ediyor, ne yaptıklarını ve neler yapamadıklarını izah etmeye çalışıyor. Muhterem müellif, müceddid olarak kabul ettiği İmam-ı Gazali'yi inceliyor. Onu reformcu değil, müceddid olarak gösteriyor. Gene aynı sayfada, Hilmi bey, Mevdudi'nin İmamı Gazali'yi tenkit ettiğini ve onu küçük düşürdüğünü yazıyor. Ne demiş Mevdudî? Bu büyük âlimin hadis ilminde zayıf olduğunu, rasyonel ilimlere fazla ehemmiyet verdiğini ve tasavvufa lüzumundan fazla ehemmiyet verdiğini... Bunları söylemiş İmam-ı Gazali hakkında. Hilmi bey şöyle diyor: «**Ehli sünnet âlimlerinin en büyüklerinden (İmam Gazali) olan bu koca imamı kusurlu olarak gösteriyor.**»

Hilmi beye hemen sorulacak soru şudur: «**Sen bir âlimi masum mu zannetmekte? Senin inancına göre, bir âlim kusurlu olamaz mı? Allaha başka herkesin yanılabilceğim kabul etmiyor musun?**»

Bütün bunlara vereceği cevap merakı değer doğrusu. Ama Hilmi bey, tıpkı Şia'ların bazı imamı masum kabul ediş misali, bir kısım âlimi masum ve hatadan münezze kabul ettiği anlaşılıyor. Öyle olmasaydı, bir İslâm âliminin diğer İslâm âliminde gördüğü hataları söylemesini, sırf hatalı görmüş olması noktasından tenkide tabi tutmazdı.

Yazının burasında, en ağır bir dille taarruz hedefi edilen Ebul Ala El Mevdudî'nin fikir anlayışından bir nebze bahsedelim. Evvelâ şunu söyleyelim ki, Mevdudi, Kur'an ve Hadis dışında hiçbir kayıtla şartlı değildir. Bunu şu sözle ifade etmektedir: «**Benim fikirlerimin ve ileri sürdüğüm iddialarımın yanlış olması mümkündür. Fakat bu yanlışlarım bana hissî olarak değil, ilmî bir şekilde ispat edilmelidir. Ayet ve hadis dışında hiçbir ölçü Müslüman'ın yanlışını ortaya koyacak bir hüccet olamaz.**»

Evet, görülüyor ki, Mevdudi, “yanılabilceğini” kabul ediyor; fakat bu yanılmayı ancak ayet ve hadis'e istinaden ispat edebilmek şartıyla... Bir İslâm âlimine yakışan tavır da budur. Yani, bir İslâm âliminin, kendinden evvel gelen âlimlere tabi olmasını şart görmüyor. Kendinden evvelki âlimlerin sözlerini mutlak manada bir ölçü kabul etmiyor. Allah'ın kendisine verdiği kabiliyetle, kendinden evvelki İslâm âlimlerinin hatalı gördüğü yanlışları Müslüman olmak imtiyazıyla ve hiçbir zaman haklarını yemeden ve en küçük bir hümmetsizlik ifadesi de kullanmadan ortaya koyuyor. Mevdudi, hiçbir eserinde amele taallük eden yeni bir fikir ileri sürmemektedir. İbadetler hususunda hiçbir fetvası yoktur. Onun bütün gayreti, Müslümanları İslâm'dan uzaklaştıran, daha doğru bir deyimle, Müslümanları zaafa düşüren telâkileri ortaya koymak ve moralman yıkılmış olan insanları tekrar İslâm'ın dinamizmine sokmaktır. Yani o, İslâm'ı itikadî, siyasi; ve bilhassa, içtimaî ve siyasî açıdan tefsire tabi tutuyor ve İslâm'ın bu sahalarda vazettiği prensipleri ortaya koyarak, bütün insanlığı bu prensiplere uymaya çağırıyor. Mevdudi'nin yapmaya çalıştığı iş budur. Onun istediği, “**dinde reform**” değil; “**dini anlamada reform**”dur. O, sayısız kitaplarının hiç birinde dinin (haşa) deforme olduğunu iddia etmemiş; insanların onu deforme ettiğini söylemiştir. Yani bozulan, “**İslâm'a**”

bağlı olduğunu iddia eden insanlardır” din değil; onun için bir reform lâzımdır ve o reform da insanların İslâm’a bakışı mevzuundadır. Mevdudî’ye ve daha birçok İslâm mütefekkirine göre, insanın zihniyetinde reform yapılması lâzımdır. Bunun lüzumlu olduğunu izah etmek de gayet basittir. Yazımızın başında da söylediğimiz gibi, **bugün “Müslüman” diye bilinen insanlar, kâfirlerin emrine kul köle olmuş ve İslâm’ı kendi şahıslarında insanlık dışı bir nizam haline getirmişlerdir.** Müslümanların zaafi ve yanlış telâkkilere bağlı oluşu, İlâhî nizamın insanlar arasından kovulmasına sebep olmuş ve İslâm, cemiyetler üzerindeki fonksiyonunu icra edemez olmuştur. O kadar ki, ferdi ibadetleri dahi yapamayacak bir duruma düşülmüştür. İmam-ı Rabbani hazretleri «**İslâm nizamının hâkim olmadığı yerlerde ferdi ibadetleri yapmak da güçleşir**» buyurmuştur. İşte Müslümanların durumu bugün tam da İmam-ı Rabbani hazretlerinin buyurduğu gibidir. **Günahlardan kaçmaya savaşan Müslümanlar, etrafi günahla çevrili olduğu için buna muvaffak olamamakta; kendi içine kapanarak, cemiyet içindeki fonksiyonunu icra edememektedir.** Bunu göremeyen bir insanın İslâm’dan bahsetmeye bile hakkı yoktur; değil ki, ona buna reformcu damgasını basarak, İslâm dışına atmaya kalkışsın. **Elimizden hiçbir şey gelmiyorsa, hiç olmazsa yorgan içinde gizli gizli ağlamak gücünden de mahrum muyuz?**

Reform, memleketimizde dinsizlik ve imansızlık olarak bilinmektedir. Yukarıda izah etmeye çalıştığımız şekliyle reform, hiç de bizlerin bildiği gibi değildir. Reform, eğer dinin esaslarında isteniyorsa, bu kâfirlikten de beter bir keyfiyet arzeder. Ehlisünnet âlimlerinin üzerinde ittifak ettiği ibadet esaslarında da istenirse, netice gene aynıdır. Böyle bir istek sahibi, esasta dindar değil, dini yıkmaya memur insandır. Bütün bunların ölçüsünü bizzat Mevdudî ortaya koymakta, neyin reform, neyin tecdid olduğunu bütün delilleriyle birlikte tek tek izah eylemektedir.

İmam-ı Gazali hazretleri hakkında kullandığı ifadelere gelince: Yukarıda da zikrettiğimiz gibi, Mevdudî onu büyük bir müceddid kabul ediyor. Müceddid kabul ettiği için de tecdidin mahiyetini izah ettiği kitabına onu da alıyor. Yapmış olduğu müspet işleri bir bir anlattıktan sonra, kendi anlayışına, göre, eksik gördüğü taraflarını da zikrediyor. Bu bir İslâm âliminin en tabii hakkıdır. Bu hakkı bir İslâm âliminden kimse alamaz. Ehlisünnet, bir fikri ortaya atanın samimiyetine bakar; eğer samimi bulursa o insanın, yanıldığı takdirde bile bir sevap kazandığını bilir. Hattâ Kur’an tefsirinde bile ölçü budur. Bir müfessir, Kur’anı tefsir ederken muradı İlâhiyi yanlış anlasa bile, eğer ihlâsla tefsir etmişse bir sevap kazanır. Eğer isabet ederse sevabı daha çok olur. Evet, ehlisünnetin ölçüsü budur. İşte, Mevdudî de, halis Müslüman olmanın verdiği imtiyazla kendisinden evvel dünyaya şeref vermiş İslâm büyüklerini kritik ediyor; haklarını teslim ettikten sonra, kendi anlayışına göre yanlış gördüğü fikirleri de zikrediyor. Bundan tabii ne olabilir? İslâm âleminde bu anlayışa yer verilmediği için bu hallerre düştük, İslâm’da Allah’ın Resulü hariç her insan kritik edilebilir. Yalnız tekfir edilmez. Eğer bütün İslâm âlimleri kendinden evvel gelmiş olan âlimlerin izinden gitmeye mecbur ol-

saydı, o zaman ilmin ne manası kalırdı? İslâm'da, bir âlimin diğer âlime uymak mecburiyeti yoktur. Elbette ki, hakkında icma olan meseleler bu kaidenin dışındadır. Her hangi bir meselede muhtelif fikirler serdedilmişse, bir âlim ister bu reylerden birine uyar, isterse kendisi bizzat içtihad eder. Burada şunu söylemeliyiz ki, İslâm'da içtihad etmenin usulleri vardır ve bu usulleri ehlisünnet âlimleri izah eylemişlerdir. Bu usullerin dışına çıkmaya kimsenin hakkı yoktur. Hiç bir Müslüman, İslâmî ilimlere usul koymayı düşünmez. Fakat kabul edilmiş olan ilim metodunu kullanarak içtihad etmekte hürdür Müslüman âlim. İşte Mevdudî, kendinden evvelki âlimlerin usullerini kullanarak İslâmî tefsir etmeye çalışıyor ve elbette ki zamanın şartları bu tefsirde rol oynuyor ve kendinden evvelki âlimlerin bazı kanaatleri, kendisine hatalı veya eksik görünüyor. İmam-ı Gazali hazretleri hakkında serdettiği fikirler, izahını yapmaya çalıştığımız ilim anlayışıyla varmış olduğu neticelerdir. Mevdudî'den çok evvel İmam-ı Gazali hazretlerinin zayıf hadisler kullandığını birçok ehlisünnet âlimleri ileri sürmüşlerdi. O da bunu söylüyor.

Hata olarak gördüğü diğer iki husus ise, onun kendi kanaatidir ve bu kanaatlerinin yanlış olduğunu, -kendi deyimiyle- Kur'an ve hadislerle ispat etmek gerekir. Ayet ve hadislerle hatalı olduğunu ortaya koysak bile, sadece bir Müslüman'ın hataya düşmüş olduğunu söyler, doğruyu kabule davet ederiz. Bundan fazlası ifrattır ve ifrat da İslam'a göre haramdır. Mevdudî'nin yanlış olduğunu, başka âlimlerin ölçüleriyle ispata kalkışırsak, bunun hiçbir hükmü yoktur. Müslüman'ın ihtilâfını, ancak Allahın kitabı halleder. Allahu Teâlâ da Kitabı keriminde böyle buyuruyor.

Hilmi bey «İslâmiyetin temel kitaplarında, hiçbir mevdu' hadis ve düşmanların, cahillerin dine soktukları bozuk inanışlar ve yanlış işler yoktur» diyor. Hâlbuki Ehli-sünnet uleması aynı kanaatte değildir. Büyük hadis imamlarının kendi yazdıkları kitaplarında dahi zayıf hadis olduğu ileri sürülmüştür. Bu hal, Hilmi beyin bir türlü anlayamayacağı ilim titizliğidir. Hiç kimse bu iddiayı yapanlara Hilmi bey misali taarruz etmemiş ve dinden çıktığını ileri sürmemiştir. Ayrıca, hangi eser olursa olsun, bazı tesirlerle karışıklığa uğrayabilir. Sadece Kur'anı Kerim bu halden muaftır. Çünkü onun koruyucusu Allahu Teâlâ'dır. Onu aynen muhafaza edeceğini bizzat Allahu Teâlâ buyurmuştur. Ayrıca Kur'an'ı Kerim'i sayısız Müslüman hıfzetmiştir. Kur'anı hıfzeden hafızlar, bir yanlışlığa meydan vermezler. Kur'an'dan başka kitapların bu imtiyaza sahip olmadığı, cümlenin malumudur. Böyle olduğu için, beşer tarihinde görülmemiş bir hassasiyetle toplanmış olan hadislerde bile zayıf hadisler olduğu iddia edilmiştir. Tabii ki, hu iddiaları ileri sürenler, iddialarını ispat edecek aletlere sahip olanlardır. Yoksa önüne gelen, bunları yapamaz. Yaparsa Hilmi beyin durumuna düşer. Sahih bilgiyle, sahte bilgiyi birbirinden ayırabilecek ölçüler vardır elimizde. Onun için, İslâm ilimlerinin her fakültesine usul konmuştur. Usul-u Fıkıh, Usul-u Hadis ve Usul-u Kelâm gibi.. Eğer Hilmi bey Siirt dağındaki her hangi bir çoban kadar Arapça bilseydi, bütün bunları belki de anlamaya muktedir olurdu.

Mevdudi bunun misalini vermektedir. Mevdudi diyor ki: «**İstikbale ait haberlerde, Allahın Resûlü asla teferruata kaçmaz, müşahhas isimler vermez ve tarih söylemezdi. İstikbali işaret eden bir hadiste, bazı teferruatlar bulundu mu, bu teferruat hadise sonradan ilâve edilmiş demektir.**» İşte bu bir hadis usulüdür. Bu usulü kullandığımız takdirde, meselâ son zamanlarda çok sık duymaya başladığımız, «**Benim Türk isimli bir ümmetim olacaktır**» mealindeki hadisi şerifin, mevzu olduğunu ileri sürebiliriz. Çünkü bilmekteyiz ki, Allahın Resulü istikbali işaret ettiği hadislerde müşahhas isimler zikretmemiştir. İşte buna benzer ölçüler kullanılarak, hak batıldan ayrılır.

Hilmi beyin şu iddiasına bakınız: «**Bir kısım reformcular, Kur'anı Kerime ve Hadis-i Şeriflere inanırlar ve saygı gösterirler; fakat İslâm âlimlerinin kitaplarında bildirilen manaları, bilgileri kabul etmezler. Kur'an'ı Kerim ve Hadis-i Şeriflerden başka mana çıkarırlar. Ehlisünnet âlimlerinin bilgilerinden birçok yerlerde ayrılırlar. Bunlara (Bid'at) veya (dalâlet) fırkaları denir.**»

Bu satırların ifade ettiği manalara insan ne diyeceğini şaşırıyor. Kur'an'a ve hadise inanırlar; fakat, ehli sünnet âlimlerinin ayetlere ve hadislere vermiş olduğu manaları kabul etmezler ve kendiliklerinden mana verirlermiş. Bunu yasaklayan bir emir mi varmış? Bu emir neredeymiş? Böyle bir emrin varlığını ve nerede var olduğunu söylemeden yukarıdaki ifadeyi kullanana ne demeli bilmem ki?

Herkes bilir ki, Kur'an'ı Kerim'de manası açık olmayan ayetler vardır. Bunları Allah diminde rusuh kesbedenler tefsire tabi tutarlar. Herkes bunlara ayrı ayrı mâna verebilir. Elbette ki, tefsir usullerini kullanmak şartıyla. «**Müteşabih**» diye isimlendirilen çok manalı ayetleri, hadiseler ve zaman tefsir eder. Öyle bir hadise tecelli eder ki, o hadise; bir müteşabih ayeti doğru tefsir etmeye yardımcı olur. İşte, bu bakımdan şümüllü ayetleri tefsir etmede kimse kimseye bağlı değildir. Tefsir ilminin kendine mahsus usulleri vardır, bu usulleri kullanabilen her mümin tefsire salâhiyetlidir. Kendinden evvelki bazı âlimlerin tefsirine uymasa bile; böyle bir âlime, «**yanlış iş yapıyorsun**» denemez. Dense dense, «**tefsirin, muradı ilâhiyeye mutabık düşmemiştir**» denir. Hadisler için de durum aşağı yukarı aynıdır.

Hilmi bey kendisini ehli sünnetin mihengi farzetmekte; kendi telâkkilerine uymayan fikirleri, ehli sünnete uymamakla itham etmektedir. Yani, kendisi ehlisünnetin terazisine sahip yegâne kuldur şu koca dünyada. Allahın Resulüne uymanın farz olduğuna inanan her mümin ehlisünnete dâhildir. Ehlisünnet olma imtiyazı Hilmi beye ait değildir. Edebli ilim adamları, kendi telâkkilerini bazı ekollere maletmeye çalışmazlar.

Hilmi bey bid'at ehlinin de ne demek olduğunu bilmiyor; bilmiş olsaydı, Kur'an ve hadisten bazı âlimlerin çıkardığı manalara uymayanlara ve kendi ilimleriyle müstakilen tefsir edenlere bid'ad ehli demezdi. Bid'ad, dinde olmayanı, varmış gibi göstermektir; yani, dine ilâve yapmaktır. Kitap ve sünnette olmadığı halde, bir fikri, bir telâkkiyi ve bir kaideyi ortaya

atarak, bu kaidenin dinde var olduğunu iddia etmektir bid'at... Halbuki Hilmi bey, tefsir yapana bid'at ehli demektedir. Eğer Hilmi bey, müfessirin ne demek olduğunu bilseydi, bu saçma iddiayı yapmazdı. Birçok müfessir vardır ve hiçbir müfessir başka müfessirin tefsirine bağlı değildir. Herkes, ayetlere (elbette ki müteşabih ayetlere) ayrı ayrı mana verebilir. Böyle olmasaydı, tefsir ilmine ne ihtiyaç vardı. O zaman, Hilmi beyin en büyük müfessir olarak tanıdığı Beyzavî ve Celâleyn tefsiri, Müslümanlara yeter de artardı bile. Hilmi beye kalsaydı bunlardan başka tefsir yaptırmazdı her halde; çünkü ona göre, böyle bir keyfiyet bid'attır.

Mevdudî'nin en büyük suçlarından biri Hilmi beye göre İbni Teymiyye'ye hayran olmasıdır. Çünkü ona göre İbni Teymiyye, ehlisünnet düşmanıdır ve böyle olduğu için de kâfirdir. Bakınız, 186. sayfada ne diyor: «**İbni Teymiyye'yi medhedebilmek için, ondan evvel İslâm memleketlerinde hiç âlim bulunmadığını, Müslümanların, cahiller, zâlimler; hatta dinsizler elinde kaldığını, din kitaplarının bozuk, hurafelerle dolu olduğunu, mevdu', uydurma hadislerin yayıldığını, İmam-ı Gazali'nin bile başarı sağlayamadığını, İbni Teymiyye'nin bir müceddid olarak çıkıp, Müslümanlığı uçurumdan kurtardığını söylemekten çekinmiyorlar. Ehlisünnet âlimlerini küçültmekten sıkılmıyorlar. Kendi adamlarını, reformcuları övmek için, ehli sünnete taş atmaktan haya etmiyorlar. Önderleri olan Teymiyye de, Ehli Sünnet âlimlerini beğenmiyordu. Tasavvufu büsbütün inkâr ediyordu. Muhyiddin-i Arabî, Sadreddin-i Konevî gibi İslâm'ın göz bebeklerine kâfir diyordu. Hâlbuki bir Müslüman'a kâfir diyenin kendi kâfir olacağını bilmeyecek kadar cahil değildi. Ne yazık ki, şeriati kendi görüşüne, dar kafasına uydurmaya kalkışmış, akli ermediği hakikatleri inkâr ederek, dalâlete düşmüştü.**»

Evet bunları söylüyor Hilmi bey! Mevdudî hiçbir âlime cahil ve zâlim demiyor. İbni Teymiyye'den evvel hiçbir âlimin olmadığını kitaplarının hiçbirinde iddia etmiyor. Onun böyle bir fikre sahip olduğunu ileri sürmek, iftiradan medet ummaktır. Mevdudî sahabî icma'ını hüccet kabul eden bir âlimdir. Bütün müçtehitleri benimseyip metheden bir insandır. Ard düşüncelere sahip olmadan, hiçbir hususi ekolle şartlı bulunmadan kitaplarına göz gezdirenler, bunu görürler. Hakiki din âlimlerinin hepsine hürmet duyar ve onlara hayır dualar eder. **Onun düşman olduğu insanlar, sultanlardan dünyalık koparmak için, onların arzularına uygun fetvalar veren ve din âlimi geçinen kimselerdir.** Bunların en amansız düşmanıdır o. Bunların sayısı ne kadar çoktur. İslâm tarihini baştanbaşa doldurmuştur bu tipler. Tarih bunun ispatını yapmaktadır her sayfasında. Bunlara düşman olmayanlar, Müslümanları zillet içinde görmeye razı olanlardır. Mevdudî'nin hakiki İslâm âlimlerine taarruz ettiğini söyleyen Hilmi bey, hangi âlimlere taarruz ettiğini de göstermeliydi. Bunu yapmadığına veya yapamadığına göre, iddiası iftiradan başka bir şey değildir.

İbni Teymiyye meselesine gelince: İbni Teymiyye; birçok İslâm âliminin, büyük bir âlim olduğunda ittifak ettiği bir imamdır. Elbette ki, tenkit edilen yanları olmuştur. Zaten ilmin gereğidir tenkit. Elbette ki kritik hudutlarını aşmamak şartıyla. İbni Teymiyye'yi tenkit edenle-

rin kısmı azamisi samimi İslâm âlimleridir. Elbette ki, din gayretiyle onu tenkit ediyorlardı; fakat onu tenkit edenlerin yanında, her sözünü hüccet kabul edenler de vardı. Demek ki, o; nev-i şahsına münhasır bir şahsiyettir. İleri sürdüğü bazı fikirler, devrinin inançlarına ve anlayışlarına zıt görünüyordu. Çünkü bunlar, o zamana kadar ileri sürülmemiş fikirlerdi. Her yeni fikir, ortaya atıldığı zamanlarda reaksiyonla karşılaşmıştır; bu, hemen hemen değişmeyen bir kaidedir. Her yeni fikir, ilk anlarda anlaşılabilir ve onun için de o fikre karşı çıkılır. İşte İbni Teymiye bu durumla karşı karşıya gelmişti. O, Allahın kendisine verdiği basireti, kendinden evvelkilerin ortaya koymuş olduğu bazı kaidelere teslim edecek bir şahsiyet değildi. Hürmet edilecek her fikre itibar ediyor, edilmeyecek olanı da şiddetli bir dille tenkide tabi tutuyordu. Bunu yaparken, hiçbir ekolü alet etmiyor, ekolleri meydana getiren metotları kullanarak kendi ferasetiyle İslâmî hakikatleri ortaya çıkarmaya çalışıyordu. İşte, geleneklere bağlı bazı âlimler, -daha doğru bir deyimle- bağlı olduğu ekolden başkasına, itibar etmeyen bazı din adamları, İbni Teymiye'nin müstakil şahsiyetini yadırgıyor ve biraz da peşin hükümlerle onu ithama gayret sarfediyorlardı. İlim adamında olması lâzım gelen vasıfların başında, kendinden şüphe edebilmek ve kendi fikrinin yanlış olabileceğini düşünmek gelir. Bunu yapamayan insan ilmin istediği objektiflik vasfını kazanamaz.

İbni Teymiye'yi tenkit edenlerin çoğu bu vasıflardan uzak insanlardır. Elbette ki, bazı ithamlar haklı olabilir; çünkü bir insanın her sözünü hüccet kabul etmek, ancak Hilmi bey ve benzerlerinin işidir. Akli selim sahibi hiçbir **Müslüman, bir insana veya bir muayyen ekole bağlanarak, kendi kabiliyetini inkâr etmiş duruma düşmez.** Bir insanın her sözünü doğru kabul eden ve aslâ yanılmayacağına inanan; eğer buna, yanılmayan yegâne kudretin Yalnız Allah-u Teâlâ olacağını bilerek inanıyorsa, bu inancı bir şirk olur. Bunun için, İbni Teymiye'yi tenkit edenlerin haklı tarafları olabileceği ihtimalini daima düşünür, bu düşünceyle, iddiaların neler olduğunu araştırır ve ithamlara muhatap olan insanın bunları söyleyip söylemediği tahkik edilir ve ondan sonra hakikat ortaya çıkarılabilir. Biz İbni Teymiye'yi tam manasıyla tanımıyoruz. Çünkü ona düşman olan mahfiller siyasî otoritelere hâkim olmuşlar ve onun kitaplarının yayılmasını önlemeye çalışmışlardır. Bir insanı ancak kitaplarından tanıyabiliriz. İbni Teymiye'nin, Türkçeye tercüme edilmiş bir tek eseri dahi yoktur. Bunlardan bir kaçını Türkçeye çevirdikten sonra, daha sağlam bir şekilde tartışma imkânı doğar belki.

Yalnız, onun, Allaha cihet izafe etmesi ve cism gibi kabul etmesi iddiasının en büyük yalanlardan biri olduğunu biliyoruz. İbni Teymiye, Allah'a cihet izafe etmemiştir. «**Arş üzerine istiva etti**» mealindeki ayeti kerimeden, tevil yoluyla kendi menfaatlerine uygun kaideler çıkaranlara taarruz etmiş ve bu ayetin açık manasını olduğu kabul etmiştir. Söylediği şey «**Allah Arş üzerinde istiva ettiğini söylüyor. Bunun manasını biz bilemeyiz. Ona göre arş nedir, istiva ne demektir, bunu anlayamayız. Biz biliriz ki, Allah bizim bildiğimiz arşta oturmaz. Allahın arştan ve istivadan muradını bilemeyeceğimiz için, bu ayetin zahirini kabul eder, manasını Allaha havale ederiz**» den ibarettir. Buna benzer, Allaha, el, ayak,

göz, kulak ve sair mahlûk azalarını yakıştıran ayetleri olduğu gibi kabul etmiştir. Fakat «**bu azalar bizim azalarımıza benzemez**» demeyi de ihmal etmemiştir. İbni Teymiye Allah'ı müşahhaslaştırma bir yana, bunu yapanlara amansızca taarruz etmiştir. Meselâ, Muhiddin-i Arabî'ye yaptığı taarruz, sadece Allah'ı müşahhaslaştırmaya karşı koyma gayretinden doğmuştur. Burada tasavvufu inkâr etmesi hususuna cevap verelim. Evvelâ, şunu söyleyelim ki, İbni Teymiye tasavvuf düşmanı değil, bazı mutasavvıfların muarızıdır. Hem de pek şiddetli bir dille muarız olmuştur, bazı mutasavvıflara. Muarız olduğu mutasavvıfların başında Muhiddin-i Arabî gelmektedir. Bu bir hakikat. «**Allahın velileriyle Şeytanın velileri arasındaki fark**» isimli kitabında, bu konudaki kanaatleri yazılıdır. Bu kitapta Vahded-i Vücut telâkkisini amansızca, tenkide tabi tutuyor; bunun batıl bir itikat olduğunu sayısız şer'î deliller getirerek ispat etmeye çalışıyor. Neyse bu konuda fazla bir şey söylemeyelim. Bahsini ettiği-miz kitabı Türkçeye tercüme edip piyasaya çıkardığımız zaman, İbni Teymiye'nin bu telâkki-yi nasıl tenkit ettiğini göreceksiniz. Gene bu kitapta, Allah'ın velisi olarak gösterdiği; meselâ, Cüneyd-i Bağdadî ve Maruf-u Kerhî gibi büyükleri nasıl medih yağmuruna tuttuğunu görecek, ona bu konuda nasıl iftira edildiğini bizzat müşahede edeceksiniz. İbni Teymiye, «**ilk Müslümanlardan sonra kitaba ve sünnete uyulmadı**» demiyor. İnsan sui-zan sahibi olunca, nasıl da her şeyi tahrif edebiliyor. Hâlbuki mümin mümine hüsn-ü zan yapmakla mükelleftir. Hilmi bey, kat'iyen böyle bir kayıtle mukayyet saymamaktadır kendini. İşte, İbni Teymiyeyi daima sui-zanla tahkik ediyor; elbette ki, her şeyini yanlış görüyor.

İbni Teymiye, imamların kendiliklerinden bir şey söylediğini iddia etmemiştir; «**Hüccetleri tefsirde yanlış oldukları taraf vardır**» demiştir, bir Müslüman âliminin bir ekole bağlanmak mecburiyeti olmadığını ileri sürmüştür. Bütün mezhep imamlarını tetkik etmiş, hepsinin büyük âlim olduğunu tasdik ettikten sonra, bu imamların kendine göre doğru gördüğü reylerini kabul etmiş, bu ameliyeyi yaparken taraf tutmamıştır. Yani bütün imamlardan (ki, bu imamlar sadece dört tane de değildir) kendi ölçülerine uygun olduğu nispette istifade etmiş, kendi zamanında zuhur eden meseleler hakkında, bazen müstakil içtihat yapma yolunu tutmuştur. Bu hali, âlimlere ve imamlara hürmetsizlik değil; kendi reyine güvenmektir. Nasıl ki, İmam-ı Şafî kendi reyini ortaya atarken, İmam Azam'a hürmetsizlik etmemiştir. Bu konuda daha fazla söz söylemeyi; eğer varsa, fıkıh âlimlerine bırakalım ve Hilmi beyin diğer iddialarına geçelim. Şurada Hilmi beyin, İbni Teymiye'yi hangi kitaba dayanarak itham ettiğini gösterelim ki, ne büyük bir âlim (!) olduğunu cümle âlem anlasın: «**İbni Teymiye için, buraya kadar bildirdiklerimizin çoğu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin hazırladığı İslâm ansiklopedisinde yazılıdır.**»

İşte Hilmi bey, 191. sayfada, küfür fetvalarına dayadığı hücceti bu cümle içinde ifade etmiş oluyor. Bu hususta fazla bir şey söylemeyeceğiz. Lâik Türkiye'nin, İslâm düşmanlığıyla maruf üniversitesinde hazırlanan bir ansiklopedi, Hilmi beyin iddialarını istinad ettirdiği hü-

cet oluyor. Bütün iddialarının, yanlış kaynaklara dayadığını gösteren tipik bir misaldir bu. Bu ansiklopedi hakkında, Müslümanların hükmü bilinmektedir.

Kitabın 198. sayfasında bakınız, Mevdudi'den ne büyük bir söz aktarmış: «**İslâm dini, dinsiz felsefeden büyük farkı olan, kendine mahsus bir felsefe ortaya koyar. Kâinat ve insan hakkındaki bilgileri dinsizlerin bilgilerine tamamen zıddır.**» Mevdudi'nin bu sözüne bakın nasıl mukabele ediyor: «**İslâm dininde felsefe bulunduğunu ve İslâm âlimlerinin filozof olduklarını anlatıyor. Bu sözleri, Avrupalıların İslâmiyet'i dışarıdan görerek anlamalarına ve anlatmalarına benziyor. İslâm âlimlerinin feylesof derecelerine düşürülmeleri, İslâm âlimlerinin büyüklüklerini anlamamak olduğunu (Seâdet-i Ebediye) kitabımızda uzun uzun bildirmiştik, lütfen oradan okuyunuz.**» diyor Hilmi bey... Mevdudi'nin yukarıdaki cümlesine Hilmi beyin verdiği cevap veya yaptığı ithamı neresinden tutmalı bilmem ki?

Mevdudi, İslâm dinine “**felsefe**” mi diyor ki? Hangi İslam âlimine filozof demiştir? Ayrıca, bir İslâm âlimine veya mütefekkirine filozof dense ne lâzım gelir? Filozof, lügat manasıyla «**hikmet dostu**» demektir. İslâm âlimleri ve mütefekkirleri en büyük hikmet dostu değil midir? Ne kazanırız kelimeler veya sıfatlar üzerinde durmaktan? Elbette ki, hiçbir şey. Ayrıca, Mevdudi filozof kelimesinden Hilmi beyin anladığı manayı mı anlıyor bakalım? Nitekim Mevdudi'nin cümlesinin bitiminde, felsefeden ne murat edildiği de ortaya çıkmakta ve Hilmi beyin ithamının gerçeğe alâkası olmadığı görülmekte. Çünkü Mevdudi, cümlesinin bitiminde, felsefeden “**bilgi**” manasını çıkarıyor. İslâm'ın kendine has telâkkileri olduğunu ve bu telâkki ve bilgilerin din düşmanlarınıninkinden tamamen farklı olduğunu ifade ediyor. Hilmi beyin itham cümleleri içinde, Mevdudi'yi kâfir olarak gördüğünü ifade eden bir mana vardır; “**İslâmiyet'e dışarıdan bakan Avrupalılar gibi**” diyor ve Mevdudi'yi Allah'tan korkmadan, “**İslâm düşmanı**” ilân ediyor. Allah islâh eylesin.

Şimdi, esasta halledilmesi hiç de zor olmayan, haysiyetli insanların cemiyetinde en normal bir şekilde bahsi edilebilecek nazik bir meseleye geldik. Halli çok kolay; fakat bizim cemiyetimizde değil. Çünkü hür düşünce öldürülmüş, bir takım meseleler tabu ithihaz edilerek üzerinde fikir yürütmek yasaklanmıştır. İşte üzerinde durmak mecburiyetinde olduğumuz mevzu böyle bir mevzudur. Mevdudi'nin, Hazreti Osman (Allah ondan razı olsun) hakkında söylemiş olduğu bir sözünü ele alıyor ve bu sözden, büyük insana dil uzatıldığı neticesini çıkarıyor. Evvelâ Mevdudi'nin Hazreti Osman hakkında söylediği sözü burada nakledelim ve sonra tahlile girişelim: Mevdudî diyor ki: «**Hilâfet müessesesinin zayıflamasına sebep olan iki şeyden biri; Hazreti Osman'ın, selefleri kadar liderlik ehliyetine malik bulunmamasıydı.**»

Mevdudi'nin yukarıdaki sözüne verdiği cevaba bakınız!. Hakikatle zerre kadar alâkası var mıdır? «**Bu sözü ile Hazreti' Osman'a idarecilikte leke sürmeye kalkışıyor. Hazreti**

Ömer'in tavsiye ettiği ve eshab-ı kiramın söz birliğiyle seçtiği ve hadis-i şeriflerle üstünlüğü bildirilen Zinnureyn hazretlerine dil uzatmak, bunun pek büyük bir suç olacağını anlayamayacak kadar cahil olmanın yahut İslâmiyet'i perde arkasından sinsice yıkmaya kalkışmanın alâmetidir.» Ashabı kiramın büyüklüklerini dile getiren hadis-i nebevileri zikrettikten sonra tenkide şöyle devam ediyor: **«Hazreti Osman'ı Hilâfet müessesesinin zayıflamasına sebep göstermek, bu şerefleri anlayamayanların yapacağı bir şeydir. Tarih meydandadır.»**

Evvelâ şunu söyleyelim ki, Hazreti Osman'ın büyüklüğüne kimse dil uzatamaz. Böyle bir dilin sahibine en evvel biz karşı çıkarız. Çünkü, biz biliriz ki, Hazreti Osman Aşere-i Mübeşşere'ye dâhil bir büyük iman kahramanıdır. Bunu bize Hilmi bey öğretemez. Yalnız şu vardır: Hazreti Osman'ın çok büyük bir iman kahramanı olması, aynı zamanda devlet adamında bulunması lâzım gelen vasıflara sahip olduğu manasına gelmez. Onun büyüklüğünü ortaya koyduktan sonra, icraatını kritik etmek her Müslüman âliminin mutlaka hakkıdır. Bu hakkı yasaklayan hiçbir kayıt yoktur, İslâm'ın ana kitaplarında. Bir insanda bütün vasıfların toplanmış olduğunu iddia etmek meczupluğun ta kendisidir. İslâm tarihini tetkik eden bir kimse, tarihin içindeki olayların nedenlerine cevap vermek mecburiyetindedir. Eğer bir takım kayıtlar konulursa bu tetkikatta, hakikat ortaya çıkarılamaz. Hazreti Osman da Tarih olmuş insanlardan biridir. Büyük, fakat insan olarak büyük; yani, masum ve hatasız değil... Onun eğer varsa, hatasını ortaya çıkarmak İslâm mütefekkirleri ve tarihçilerinin vazifesidir. Bunu yaparken de Müslüman tarihçi sadece Allahın rızasını yerine getirmiş olur. Çünkü Allah **«tahkik ediniz»** buyuruyor. Tarihi tetkik etmek Müslümanların başlıca vazifesidir. Allah kitab-ı mübininde insanlara ibret dersi vermek için birçok ayeti kerimesinde tarihin derinliklerinde yatan hadiseleri nakletmiştir. Demek ki, **tarihten ibret dersi almak, sünneti ilâhiyeye uymaya çalışmaktır.** Bir Müslüman, kendi tarihine bu şuurla bakar. Orada, hak ve hakikatin ne olduğunu meydana çıkarmaya çalışır. Bunu yaparken de tarih ilminin usullerini tatbik eder. Eğer böyle yapmazsa objektif kalamaz. Objektif kalamayınca da hakikatleri göremez. Hakkı ketmeder. Bir insanda olmayan vasıfları var göstererek günaha girmiş olur. İşte asırlar boyu bizde bu zihniyet yok edildiği için (bunun sebeplerini teker teker izah etmek lâzımdır; inşallah, hakiki bir İslâm tarikçisi çıkar da bu işi yapar) kendi tarihimizi İslâm düşmanlarının kitaplarından okumaya mecbur durumdayız. Meselâ, Osmanlı tarihini Hammer'den okuduğumuz bir gerçektir. Çünkü tarihçinin, muhtaç olduğu hür düşünebilme şartı İslâm tarihçisine bahşedilmemiştir. Önüne bir takım tabular dikilmiştir.

Hazreti Osman (Allah ondan razı olsun) hakkında, Mevdu'di'nin söylediği söze gelince; Hazreti Osman'ın şahsiyetinden bahseden bütün kaynaklar, onun hâlim-selimliğinde, hicapta çok ileri olduğundan, ar ve hayâ numunesi mizacından ve aşırı merhametinden bahseder. Aynı kaynaklar onun kolay aldatılabilen bir mizaca sahip olduğunu da zikrederler. Merhamet hislerine hitap ve müracaat edildiği zaman, merhametinin her meselede galip geldiğinden

bahsederler. Halbuki, devlet adamının, zamanında sert bir mizaç gösterebilmesi lâzım geldiğini, gene İslâm âlimleri belirtmişlerdir. İşte bu şahsiyetin sahibi olması hasebiyle, büyük bir siyasî ihtiras taşıdığı, bütün tarih kitaplarında zikredilen Ümeyye sülalesinin fertleri, Hazreti Osman'ın aşırı merhametinden istifade ederek devlet mekanizmasına sızdıkları gene tarihin belirttiği hakikatlerdendir. Büyük tarih âlimi ve devlet adamı olan İbni Haldun, bütün insanlığa tarihi İçtimaî açıdan tetkik etmeyi öğrettiği meşhur «**Mukaddimesinde**» bu hususa ait geniş malumat vermektedir. Nitekim namütenahi meziyetlerin sahibi olan Hazreti Osman'ın devrinde korkunç fitnelerin başladığı tarihin inkâr kabul etmez gerçeklerindedir. Bunu hepimiz biliyoruz. Bunu söylemenin suç olduğunu hangi emirden çıkarıyor Hilmi bey? Hazreti Osman'ın devrinde cereyan eden hadiseler dinin temel meselelerinden midir? Bu bir itikat mevzuu mudur? Bu bütün tarih kaynaklarına göre, dinin ana meselelerinden değildir. Herkes bu hadiselerin menşesinde siyasî saiklerin yattığında ittifak etmiştir.

Biz tarihî hadiselerle, hele bizim tarihimize büyük bir dikkatle eğilmeliyiz. Ondaki hataları bir bir tespit etmeliyiz. Ve Allah lütfederek bize bir devlet verirse, bu hataları tekrarlamak gafletine düşerek, Allahın nimetini tekrar ayaklar altında ezdirmeyelim. Bu inançla hadiseleri tetkik eden ve hakikati olduğu gibi söyleyenler değil; asıl, Hazreti Osman'a hatasızlık izafe edenler ona hakaret etmiş sayılır. Çünkü o kâmil bir Müslüman'dır ve kâmil Müslüman da insanın hata işleyebileceğini kabul edendir. Kim olursa olsun, insanın zayıf yanları vardır ve muhteris insanlar bu zayıf yanlardan kendi lehlerine istifade edebilirler; işte bu, ibretengiz hikmeti Allah bize Hazreti Osman'ın (Allah ondan razı olsun) şahsında göstermiştir. O bir hikmetin şehididir. Asıl cinayet ve haksızlık bu hikmeti düşünmeyenlere aittir. Biz Müslüman'ız ve her hadisenin hikmetini düşünmeye memuruz. Buna mani olmaya teşebbüs edenler, Müslümanların zillet içinde yaşamalarına rıza gösterenlerdir. Bu konuda söylenecek o kadar çok şey var ki, hepsini burada zikredebilmek mümkün değil. Sadece şunu söyleyip bu bahsi kapayalım: Hazreti Osman'ı küçük düşüren bir insan kat'iyen Müslümanlar arasından çıkamaz. Onun aşırı merhametini istismar edip fitne çıkaranlar, neticede İslâm'la aslâ telif edilemeyecek olan saltanat müessesesini kurdular. Bu hakikati tarih avaz avaz haykırıyor. Hilmi bey eğer gücü yetiyorsa bunu inkâr etsin. Eğer gücü yetiyorsa, saltanat müessesesini tasvip eden bir tek ehli-sünnet âlimi gösterebilir. Uzun sözün kısası, tarihî bir gerçeği ortaya koymak, hiç bir kimsenin hakkına tecavüz etmek değildir. Hakikati bulmak cehdidir. Hakikati aramak ise Müslüman'a farzdır. Hazreti Osman'ın ruhu hakikati arama cehdi içindeki Mevdudi'den değil, kendisini tabulaştıran insanlardan müştekidir.

Saltanat müessesesini İslâm'la telif edenlere bir sözümüz yoktur. Sadece bu cevazı kimler vermiştir ve ne için vermişlerdir? Bunu cevaplasınlar ve ondan sonra sultanlara Müslümanların halifesi deme cüretini gösterebilirler. En toleranslı konuşan İmam Malik dahi, «**maslahat, eğer iktidarı zorla ele geçirmiş olanlara baş kaldırmamayı icap ettiriyorsa; isyan edilmemesi lâzım geldiğini**» söylemiştir. Bundan daha yumuşak ifade kullanan tek bir ehli-

sünnet âlimi yoktur, saltanat hakkında. Varsa, saltanatların tesiri karışmamış hangi sağlam kitapta var olduğunu Kimya Hocası Hilmi bey açıklasın. Biz Hilmi bey gibi, her sözümüzü ehli sünnet âlimlerinin reyiymiş gibi göstermekten Allaha sığınırız. Bize sağlam kaynaklardan deliller getirildiği takdirde, hakka boyun eğerez. Hodri meydan!. Hilmi beye ispat hakkını tanıyoruz. Hangi büyük âlim, kitabında saltanata cevaz vermiştir? Bunu âlimlerin şerh edilmemiş ve ilâveler yapılmamış asıl kitaplarında gösterebilir!

Bu mevzu hakkında müstakil kitaplar yazılmalıdır. Hilmi beyin bütün gayretleri, bu meselenin hakikatini ortaya çıkarmamıza mani olamayacaktır. Artık kendisini eskilerde olduğu gibi destekleyecek bir saltanat müessesesi de yoktur arkasında. Eskiden olsaydı, saltanata sırtını verir ve ona buna küfür fetvası yağdırabilirdi. Sultanlara «**zillullahu-fil-ard**» lâkabını takanlar Hilmi bey zihniyetindeki insanlardı. Hilmi bey Allah-u Teâlâyı cisimleştiren böyle bir tabire hücum etmeliydi, bu tabiri tenkit eden Mevdudî'ye değil. Çünkü ancak cismin gölgesi olur. İhsan ise, Allahın gölgesi değil halifesidir. Allah insanı böyle tanıtmaktadır. **“Sultanların şeriata uymayan hiçbir hareketleri yoktur”** diyor, Hilmi bey; aman yarabbi! Medet!.. Mevdudî'nin şu sözlerini de tenkit ediyor: **«Yunan felsefesi ve manastır hayatına ait ahlâk ve umumi olarak hayata karşı kötümser davranışlar, Müslüman cemiyetlerde tabii bir hale geldi. Böylece, İslâmî ilmi ve edebiyatı dalalete sürükledi ve monarşiyi destekledi. Bütün dinî hayatı yalnızca birkaç ayin ve merasime inhisar ettirdi.»**

Mevdudî'nin bu yüzde yüz doğru teşhisine bakınız nasıl mukabele ediyor Hilmi bey: **«Mevdudî hayranı olduğu İbni Teymiye'yi, bir güneş yapabilmek için, koca İslam medeniyetini yok etmeye, Hadis-i Şeriflerle övülen tabiin ve sonraki asrın nurlu semalarını karanlık göstermeye çalışmaktadır...» «... Ehlisünnet âlimlerinin, mesela İmam-ı Rabbanî hazretlerinin, hadisi şerifte haber verilen Mehdi için, üçüncü bin yılın müceddidi olacak demelerine de çatmaktadır. Bu arada Müslümanlara, sofulara (eski tip mutaassıp kimseler diye) hakaret etmektedir. (Maneviyat, dua ve muska ile cihat kazanılacak, beddua ile tanklar tahrip edilecek) diye mukaddes inanışlarla alay etmektedir.»** Ve bu iddialar, daha devam edip gitmektedir. **“Muska ve dua ile zafer kazanılacak ve beddua ile tanklar imha edilecek”** inancını mukaddes inançlardan sayan Hilmi beye, **«Allah seni islâh eylesin»** demekten başka bir şey gelmez elimizden. Öyleyse lütfedip oturduğu yerden dua okusun veya muska yazsın da, İslâm âlemini küfür ehlinin tasallutundan kurtarsın. Beddua etsin de mukaddes şehir olan Kudüs'ü Yahudi'nin eline geçiren napalm bombaları tesirsiz hale gelsin; insan bu adama cevap vermeye mecbur olduğu için utanç duyuyor. Hilmi bey Mevdudî'nin, Mehdi hakkında serdettiği fikirlere de itiraz ediyor. Ve halk arasında rivayet edilen hurafelere göre bir Mehdi tasavvur ettiğini göstermiş oluyor. Bu konuda daha fazla bir şey söylemeyelim de, Mevdudî'ye Mehdi hakkındaki fikirlerinden dolayı itiraz edenlere, onun vermiş olduğu ilmî cevabı aynen aşağıya alarak, Hilmi beye cevap vermiş olalım.

“MEHDİ VE İSLÂMİYETTEKİ YERİ”

SUAL: 1 - «İslâm'da İhya Hareketleri» adlı kitabınızda, Mehdi'nin zuhuruna dair mütalâanız pek tatminkâr değildir. Hadislerde açıkça belirtilen hususlara rağmen, zuhuru beklenen Mehdi'nin tanınabilmesine yarayacak özellikteki sarîh emarelerin hiç birine inanmadığınız müddetçe sizinle ihtilâfa düşen, bu hadisleri görmemezlikten gelmenize hayret eden bulunabilir.

CEVAP: Mehdi'nin zuhuruna dair hadisler bu işle uğraşanlar tarafından öyle sıkı bir tetkike tâbi tutulmuştur ki, artık bir kısım ulema Mehdi'nin geleceğine hiç inanmamaktadırlar. Bu hadisleri rivayet edenler üzerinde yapılan esaslı tahkikat, çoklarının Şif olduklarını ortaya koymuştur. Bundan başka, tarihin açıkladığına göre, bu hadisler muhtelif hizipler tarafından dinî ve siyasî sebeplerle istismar edilmiş ve hadislerden biri veya diğeri muayyen namzetlerin istifadesi için kullanılmıştır. Bu hadislerin ışığı altında edindiğim kanaate göre, Mehdi'nin geleceği haberi ile alâkalı hadisler sahih; fakat izafî emare ve şekilleri ihtiva eden teferruatı ise mevzu olup, büyük ihtimalle, bu işten istifadesi olan hizipler tarafından aslına eklenmiş bulunmaktadır. Muhtelif zamanlarda, Mehdi'lik iddiasında bulunan kimselerce ortaya konmuş yazılar, bu hadislerin sahtekârlık ve kötü niyetlerine malzeme sağladığını açıkça göstermiştir. Peygamber Efendimizin (s.a.v.) tebliğleri üzerindeki tettebbuatıma göre, Mehdi ile alâkalı hadislerde anlatıldığı şekliyle, müstakbel vak'aların teferruat ve izafî emarelerini haber vermek, Peygamberimizin (s.a.v.) tarz ve hareketlerine aslâ uymamaktadır. Umumiyetle Peygamberimiz (s.a.v.) bir vak'anın ancak bariz işaretlerini bildirir; fakat teferruatı asla bahis buyurmazlardı.

SUAL: 2 - Mehdi'nin muhakkak surette zuhuru, “İslâm'da İhyâ Hareketleri” adlı kitabınızda kabul edilmekte; fakat vazifeleri ve icraatı hiçbir muteber menbaa dayanılmadan şahsî görüşünüz olarak ifade edilmektedir. Şimdi bunlar hadis ışığı altında inceden inceye ele alınabilir. Bundan başka, beklenen Mehdi'nin mümeyyiz vasıfları ile mevkiinden ve ona karşı itaat mecburiyetinden hiçbir şekilde bahis edilmemiş; fakat ona herhangi bir müceddid nazarıyla bakılmıştır. Müceddid, hatadan masun değildir; halbuki umumî kanaate göre Mehdi'nin hatadan sâlim ve günahattan azâde olması icap eder. Aradaki farkı gösteren bu açık fark muvacehesinde nasıl olur da Mehdi, müceddidler listesine ithâl edilebilir?

CEVAP: Hadisde görüldüğü şekliyle Mehdi kelimesi, “hak yolunda rehber edilmiş” mânasına gelir. Bu sebepten, hak yolunda giden her hangi bir lider için kullanılabilir. **EL-MEHDİ**, hadise göre peygamberlik ölçülerine uygun olarak hareket edecek ve dünyaya yok olmuş adaleti getirecek muayyen bir şahıs için kullanılmıştır. Burada Mehdi adının başına ilâve edilen «EL» harfi tarifi onu diğerlerinden ayırmak içindir. Fakat ihlâs ve iman için peygambere bağlanırcasına, peygambere itaat ve iman edercesine iman edilmesi, tanınması mecburî olan Mehdi adına dinde hususî bir makam ihdasını düşünmek hatadır. Keza, Mehdi'nin

günahtan azâde ve hatadan masun bir imam olacağı fikrine hadisde yer verilmemiştir. Peygamberlerden başkalarına masuniyet tanınması tamamıyla Şîî telâkkisi olup, Kur'an ve Sünnete hiç dayanmamaktadır. Daima anlaşılması lâzım gelen husus; imanla imansızlık ve âhirette mağfiret esbabının izahını yapmak işi Allahü Tealâ'nın tahtı tasarruflarında bulunmaktadır. Cenab-ı Hak, bütün bunları Kur'an-ı Kerimde mecazî olarak değil; fakat en vazih ve en kat'î bir şekilde buyurmuşlardır. Bu sebepten, dinde bu derece ehemmiyetli herhangi bir meselenin ispat ve delillerinin Kur'an-ı Kerim'de, meselenin muayyen vasfı bizatihi Allahü Tealâ tarafından insana nakil suretiyle gelen hadislerle dayanılarak hüküm verilemez. Bunlar, olsa olsa muhtemel hakikatleri ortaya koyarlar; fakat kat'î bilgiyi değil. İman ile imansızlığın tefriki gibi dinî mübinin bu kadar mühim bir meselenin muayyen vasfı, bizatihi Allahü Tealâ tarafından kendi kitaplarında hiç bir şek ve şüpheye meydan vermeyecek bir şekilde zikredilmiş olması ve Resulullahın (s. a. v.) bunları risalet vazifelerinin nirengi noktası addederek her mümine ferd ve ferd ulaştırmayı teminat altına almaları lâzım gelirdi.

Şimdi **Mehdî meselesine gelince:** İslâmiyet'teki durumu, bir insanın Müslümanlığını ve mağfirete istihkakını tayinde pek rolü olacak bir mahiyet arzetmemektedir. Eğer böyle bir durum varid olsaydı, o vakit Resulullah Efendimiz (s.a.v.a.) ashabından yalnız bir kaçına söylemekle mutmain kalmayıp, müminlerin hepsine ulaştırmak için bütün imkânları kullanmış bulunurlardı. Allah'ın birliği ve mahşer günü hakikatine dair tebliğlerinde olduğu gibi, bu hususta da aynı hassasiyeti tercih etmeleri lâzım gelirdi. Hakikat halde, dinî ilme bir parça vukufu olan kimse, dinde bu kadar mühim mesele için Ahbar'ıl ahad'a istinaden hüküm verilebileceğini ve İmam Malik, İmam Buharî, İmamı Müslim gibi hadis otoritelerinin eserlerinde bunlara yer vermeyi istemeyeceklerini bir an dahi aklına getiremez.

SUAL: 3 - Hadisi Şerif muvacehesinde bazı muttaki ve samimi kimseler «İslâmda İhya Hareketleri» adlı kitabınızdaki şekliyle İmamı Mehdi hakkındaki görüşünüze muarızdırlar. İslam'a hizmet vazifesinde bulunan kimselerin şer'î ölçülere riayet etmesi kanaati ile bu itirazları size arz ediyorum. Çünkü her yazdığınızın şeriata tamamen uygun olması ve yanlış beyan edilmiş fikirlerinizin tashihi icap eder. İmamı Mehdi hakkında yukarıda zikredilen görüşünüz kanaatimize göre hadislerle aykırıdır. Tirmizi ve Ebu Davud'un eserlerinde bu hususla alâkalı bütün hadislerin tetkiki neticesinde bazı hadis ravilerinin hakikaten Şîî veya Harici olduklarını gördüm. Fakat aynı kitaplarda görüşünüze uymayan muteber hadisler de bulunmaktadır. Meselâ, Ebu Davud'dan bir hadis: «**Muhammed bin Muthanna, peygamberimizin muhterem zevcesi Ümmü Seleme'den rivayet olunur. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurmuştur ki: Halifenin vefatında tefrika zuhur edecektir. Sonra Medine halkından biri meydana çıkacak ve Mekke'ye doğru koşacaktır. Mekkeliler onu karşılayıp emirliğe yükseltecekler ve RÜKN ile MAKAM (Rükû, Kâbe-i Muazzama'da Hacerî Esved'in yerleştirildiği köşe. Makam ise, Makam-ı İbrahim'dir. 'Mütercimim notu') arasında ona biat edeceklerdir.**»

Bu hadislerin bütün ravileri muteber şahsiyetlerdir. Keza, Mişkât'ın Kitâbul-Fitn adlı eserinde görüldüğü şekilde, Beyhâki tarafından rivayet edilen başka bir hadis de mevcuttur. Sa'ban'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki «**Horasan istikametinden siyah bayrak yaklaşınca karşılayın; çünkü onların arasında Mehdî-i Resulullah vardır.**»

Mehdî'nin haddi zatında bu işe tayininden bihaber olacağı hakkındaki görüşünüz bu hadislerle tezkib edilmektedir. Bilhassa şu cümleler: «**Her Müslüman için ona yardım - Peygamber Efendimiz söylemiştir- ve onun çağırışına cevap vermek mecburiyeti vardır.**» Ve Tirmizî'nin hadis kitabından şu cümleler meseleye kat'iyet kazandırmaktadır: «**Peygamber Efendimiz demiştir ki: 'Bir adam ona geldiğinde -ey Mehdî ver bana, ver bana diyecek.**» Gene Efendimiz buyurmuşlardır ki: «**Mehdî'nin ona taşıyabileceği kadar çok miktarda, çuvalını doldurmak üzere avuç avuç verecektir.**»

2- Beklenen Mehdî'nin en modern bir lider olacağını yazmış bulunuyorsunuz. Bu lâfınız her hangi bir hadisle teyid edilmemektedir. Söylediğiniz mevsuk ise lütfen tasrih ediniz. Size karşı aykırı fikirleri bulunanların kendi lehlerinde bir iddiaları var. Ümmet içinde şimdiye kadar gelmiş geçmiş müceddidler hep Sufî'lerden çıkmıştır diyorlar.

3- Mehdî'nin çok modern bir lider olacağına dair görüşünüz, kendiniz için Mehdîlik iddiasında bulunacağınız hissini doğuruyor.

4- Şah Rafiüddin'in «**Kıyamet Alâmeti**» adlı kitabı Müslim ve Buhârî'nin eserlerine atfen İmam Mehdî hakkında bazı hadisleri ihtiva etmektedir. Aynı kitaptaki diğer bir hadiste zikredildiğine göre: Mehdî için biat merasimi yapılırken, gökten şöyle bir ses işitilecek: «**İşte Mehdî, Allahın resulü; onu dinleyin ve itaat edin**» Bu hadis hakkında ne gibi tetkikatınız vardır?

CEVAP: 1 - Muhtelif eserlerdeki hadislerde mezkûr İmam Mehdî hakkındaki tetkikatım neticesi varmış olduğum kanaati zaten bildirmiş bulunuyorum. Sadece kitaptaki bir hadis'e bağlı kalan yahut daha ileri giderek ravilerin muteber şahsiyetler olup olmadığını tetkik ile iktifa eden bir kimse, bu hadislerle dayanan kanaatlere saplanıp kalır. Fakat bu gibi bütün hadisleri bir araya toplayıp mukayeseler yapan ve muhtevalarında birbirine zıt hususlar bulan ve Emevî, Abbasî, Fatimîler arasındaki tarihî rekabetleri iyi bilen ve rakiplerden her biri lehine muhtelif hadisler bulunduğunu ve keza, ravilerden çoğunun bir veya diğeriyle açıkça münasebeti bulunduğunu tamamiyle gören kimseler için bu hadislerin ihtiva ettiği bütün teferruatın muteber addedilmesi cidden çok güç olacaktır. Meselâ: Söylemiş olduğunuz hadislerde, siyah bayraktan bahsedilmekte olup; tarihin açıkladığına göre ise, siyah bayrak Abbasîlerin alâmeti-farikasıdır. Gene tarihin açıkladığına göre, ekseriya bu hadisler, Abbasîleri beklenen Mehdî olarak kabul ettirmek üzere söylenmiştir. Şimdi bir kimse çıkıp da aynı görüş üzerinde ısrar ederse edebilir ve benim «**İslâm'da İhyâ Hareketleri**» adlı kitabımda ifade ettiğim kanaatleri

tekzib edebilir. Tarihî, dinî ve hukukî mevzulardan herhangi biri üzerinde ifade etmiş olduğum kanaat ne olursa olsun, bütün insanlarca aynen kabulü lâzım gelmez. Hem de bu mevzulardaki tetkikatımı beğenmeyen bir kimsenin İslâm'a hizmet vazifesinde benimle teşriki me-saiden kaçınabileceğini düşünmek hatadır. Elhasıl, hadis, tefsir, fıkıh ve sair meseleler babında evvelce de ulema arasında görüş ayrılığı olmuştur.

2- Mehdî'nin en modern bir lider olduğuna dair görüşüm, onun matruş Avrupai kıyafette ve son moda yaşayış tarzına sahip biri olacağı manasına gelmez. Ancak çağının bütün şartları ve ihtiyaçları ile ilim ve şeriata tamamen vakıf ve çağının keşfi olan her türlü fennî vasıta ve imkânları en iyi şekilde istimal edebileceğini ifade başlıca meramım idi. Bu, baştanbaşa akliselimin ifadesidir. Ve her hangi bir otorite tarafından teyidine lüzum yoktur. Peygamber Efendimiz zamanı hayatlarında siper, debbaba, mancınık ve sair icatlardan bizzat istifade etmiş olduklarına göre; vazifesi icabı tam adaleti tesis etmek üzere ortaya çıkan birinin tanklar, tayyareler ve diğer fennî keşifler, vasıtalar ve çağının icaplarından bigâne kalamayacağı pek tabîdir. Çünkü bu cemiyet, işe yarar bütün kudret vasıtalarını ele geçirmeden ve mevcut her türlü san'at ve ilim vasıtaları ile nüfuzunu idame için lüzumlu tekniği kullanmadan hedefine ulaşamaz ve umumiyetle nafiz olamaz.

3- Mehdîlik iddiası vehmine kapılmam hususu, nazarı itibare alınacak değerde değildir. Allah'tan korkan, Allahü Tealânın: «**Kat'iyyen vehme kapılmayınız. Çünkü bazı vehimler günahdır**» mealindeki emirlerini hatırlayan, Allahü Tealâ'ya karşı sorumluluğunu müdrük bir kimsenin böyle vehimlerle uğraşmakla kaybedecek zamanı yoktur. «**Cemaat-i İslâmî**»nin hakikati seslenişini dinleyenlere engel olmak gayesi ile bu vehimleri yakıştıran ve cezalandırılmalarını istemekte kararlı bulunduğum kimseler, kendilerini hiçbir suretle kurtulamayacakları ağır bir cezaya maruz bırakılmaktadırlar. Öyle bir ki; inşaallah Mehdîlik iddiam olmadan bu fâni dünyadan ayrılınca bakalım huzuru Rabb'il âleminde iftiralarının ve halkı hakikati öğrenmeden menetmelerinin hesabını nasıl vereceklerdir.

4- «**Kıyamet Alâmetleri**» adlı kitapta nakledilen hadis hakkında, ne lehte ve ne de aleyhte bir şey söyleyemem. Eğer hakikaten Mehdî'ye biat zamanında gökten «**İşte Mehdî, Allahın resulü, onu dinleyin ve itaat edin**» diye sesler geleceği, Peygamber Efendimiz tarafından söylenmiş ise, o vakit: «**İslâm'da İhyâ Hareketleri**» adlı kitabımdaki görüşün doğru olmaması lâzım gelir. Fakat Efendimizin böyle bir sözü söylemiş olduğunu sanmamaktayım. Kur'an-ı Kerîm'in tetkiki, gökten böyle seslerin hiçbir peygamberin zuhurunda işitilmemiş olduğunu göstermektedir. Hatta Peygamber Efendimizin âhir zaman peygamberi bulunması ve ondan sonra yeni veya ona karşı bir dinin kabul olmaması gibi şartlara sahip bulunmasına rağmen, kendilerinin zuhurunda bile böyle bir ses gökten işitilmemiştir. Mekke müşrikleri, Efendimizin hakikaten Allahın Resulü olarak insanlar tarafından hatasız şekilde tanınabilmesi için yanında risaleti ilan eden bir meleğin bulunması lüzumuna mütedair dileklerinde ısrar ettiler. Fakat bütün bu dilekler Allah'ü Tealâ tarafından kabul buyrulmadı. Şek ve şüpheye

mahal bırakmayacak şekilde hakikatlerin bütün çıplaklığı ile ortaya konmasının hikmeti ilâhiyeye mugayir bulunduğu Kur'an-ı Kerîm'de açıklandı. Hâl böyle iken; Allahü Tealâ'nın sadece İmam Mehdî meselesinde; ona yapılan biat sırasında Sünneti ilâhiyeyi değiştireceğini ve **"İşte Mehdî, bizim resulümüz. Onu dinleyiniz ve itaat ediniz»** diye gökten sesler geleceğine nasıl inanılır?...

Mehdi meselesinde sorulmuş olan suallere vermiş olduğu bu cevaba ilave edecek bir şeyimiz yok. Okuyucuyu düşünmeye davet ederiz. Kimin haklı ve kimin haksız olduğunu en iyi bilen sadece Allahu Teâlâdır.

Bakın, ne kadar komik bir iddiada bulunuyor Hilmi bey. Ve bu iddiasını da, hiç bir şeyden çekinmeden ehli-sünnet âlimlerine maletmeye çalışıyor. Hilmi bey de, kendi kanaatlerini ehli sünnet âlimlerine maletme bir hastalık halindedir. Evvelâ Hilmi beyin iddiasını nakledeyim ve cevabını sonradan verelim. Hilmi bey diyor ki: **«İslâm âlimlerinin ve tarihçilerin sözbirliği ile bildirdiğine göre ilk müceddid Hazreti Ebu Bekr-i Sıddıktır. Resulullahın vefatından sonra Arabistan yarımadasında, mürted olanları kahreden, yeni Müslümanlar arasında yayılmaya başlayan, fitne ve fesadı kaldıran odur.»**

Hilmi beyin, İctihadın, bid'anın ve isyanın manasını bilmediği gibi, tecdidin manasını da bilmediği anlaşılıyor. Bilseydi yukarıdaki iddiayı yapmazdı. «Tecdit» kelimesinin lügat manası birazcık kitap karıştıranların malumu olduğu üzere **«Yenileme»**dir. İstilah manası ise, **Müslümanlar arasında yayılan din dışı telakkileri ayıklayıp dinî, aslına irca etmektir. Yani, Müslümanlar arasında yerleşik hale gelmiş bid'aları, dinin esas kaideleri haline getirilmiş din dışı telâkkileri ayıklayıp, dini saf ve katışıksız hale getirmektir.** İşte, müceddid de bu işi yapan insana denir. Hazreti Ebu Bekir (Allah ondan razı olsun) bu manada bir şey yapmış değildir. Yenileme diye bir keyfiyet, zaten Sıddık-ı ekberin devrinde mevzu bahis edilemez. Çünkü Peygamber efendimiz (selât ve selâm ona olsun) dini kemale erdirmiş ve henüz ebediyete intikal etmişti. Hazreti Ebu Bekir'in yenileyici olabilmesi için, Allah'ın Resulü'nün dini (haşa) eskimiş bir halde halifesine bırakmış olması lazımdı. Allah'ın Resulu dini bütün tazeliği ve katışıksızlığı içinde halifesine teslim etmişti. Hazreti Ebu Bekir'in yaptığı en büyük hizmetlerden biri, Resülullah'ın irtihalini fırsat bilen bazı kabilelerin dinden dönmelerini şiddetli bir şekilde tecziye etmesidir. Yaptığı iş, mahiyeti itibariyle tecdit değil, isyan bastırmaktır. Tecziye ettiği insanlar, dine ilaveler yapanlar değil, dinin bazı emirlerini kabul etmeyenlerdir; yani mürtedler... Zaten Hilmi bey de, mürted tabirini kullanmaktadır. Hazreti Ebu Bekir, dini aslına irca etmemiştir; çünkü aslı zaten ortadaydı. Onun yaptığı, aslını devraldığı dini olduğu gibi muhafaza etmektir. Bu konuda uzun boylu izahat vermek yersizdir. Geri yanını okuyucuların ferasetine bırakıyoruz; çünkü biz, mevzulara kısa kısa temas edip geçmek mecburiyetindeyiz.

Şu sözlerindeki edaya bakınız Hilmi beyin: «Evet, **İslam hükümdarları, etrafını saran dalkavukların, münafıkların tesiriyle zulme ve günaha kaymışlardı.**» Bunu söyleyen Hilmi bey, nasıl oluyor da hükümdarları masun kabul ediyor? Bir türlü anlayamıyoruz? Aslında Mevdudi de bundan başkasını söylemiyor ki... O sultanların hepsini kötölemiyor ki... Hatta kötölemek bir yana, Sultanlardan birini İslâm müceddidi olarak gösteriyor. Mevdudi'nin taarruz ettiği, saltanat müessesesidir. Bunun bütün akli ve nakli delillerini getirerek, İslâm dışı bir müessese olduğunu ileri sürüyor. Bu iddiasında da kat'iyen yalnız değildir. Bunu, derlemiştir olduğumuz ve neşretmiş olduğumuz «**İslâm büyüklerine göre İÇTİMAİ YAPI**» isimli eserimizde görebilirsiniz. Lütfen oraya bakınız ve ehli sünnet ulemasının da Mevdudi'yle aynı kanaatte olduğunu bizzat görünüz..

Sultanları medih yağmuruna tutan sayfalara hiçbir şey söylemeyeceğiz. Yalnız kendisini ve okuyucularının tarih üzerinde düşünmeye davet edeceğiz. Münafıkların ve dalkavukların sultanları tesiri altına alıp kötülük yaptırdığını kabul ettiğine göre; Müslümanların halifesinin böyle bir eksikliğe müptela olmasını nakıs kabul edecek ve en çok konuşulması gereken bu mevzuu burada keseceğiz.

Hilmi bey, itikadî ve şer'i hatalarla dolu kitabında, insanı hiddetinden çılgına döndüren korkunç bir iftirada bulunuyor Müslümanlara. Mevdudi, Seyyid Kutub ve Muhammed Kutub'u cihat düşmanı olarak ilân ediyor Bu mesele, üzerinde, hassasiyetle durmağa değer bir meseledir Evvelâ şunu söyleyelim. Hilmi beyin cihat düşmanı ilân ettiği kimseler, bütün hayatlarını cihat irinde ve korkunç meşakatlere katlanarak geçirmişlerdir; buna bütün hayatları şahitlik eder. Birisi idam edilmiş, obürü hapishanenin bir köşesinde bilmem hangi sebepten can vermiş, diğeri ise, defalarca idam hükmüyle tutuklanmış ve örfi idare mahkemelerine sevk edilmiştir. Bu, bahsini ettiğimiz insanların şeref belgeleridir. Ya onları itham eden Hilmi bey, hangi şerefin sahibidir? Onun şerefi de fincancı katırlarını ürkütmeden, zaten bütün bir insanlığın düşman olduğu Müslüman mücahitlere küfür yağdırmaktır her halde. Allah bunun hesabını senden sorduğu zaman, ne cevap vereceğini hiç mi düşünmüyorsun? Gülerek ölümü kucaklayan bir insana kâfir demenin utancını nasıl atacaksın üzerinden?

Hilmi bey, İslâm'daki cihadın manasını da bilmemektedir; İmparatorlukların yapmış olduğu muharebeleri İslâm'ın cihat emrine uygun saymaktadır. Ki, imparatorların yaptıkları muharebelerin bile mahiyetini bilmemektedir. Çünkü o muharebeler de, Hilmi beyin cihat anlayışına uymuyor. Hilmi bey, cihadı insanlara İslamiyet'i zorla kabul ettirmenin vasıtası sayıyor. Hâlbuki hiçbir padişah veya sultan, mutlak din zannettiği kendi inançlarını zorla kabul ettirmek için bir beldeye sefer yapmış değildir. Tarih bunun şahididir. İstila devirlerine bakınız. Hangi istiladan sonra, istila edilen araziler üzerindeki insanlar zorla İslâmiyet'e sokulmuştur? Eğer böyle olsaydı, Osmanlı imparatorluğunun hudutları içinde kalan insanların hepsi Müslüman olmalıydı; yani Avrupa'nın yarısı. Demek ki, sultanlar Hilmi beyin kanaa-

tinde değillermiş. Ve tarihin sayfalarına şerefle geçmelerine sebep olan bir meziyetleridir Hilmi bey gibi düşünmemeleri.

Yeri gelmişken, İslâm'ın niçin cihat yaptığını kısaca izah edelim. Edelim ki; Hilmi beyin saçmaladığına herkes inansın. Cihat, İslâm'ın en önde gelen emirlerinden biridir. Bir Müslüman'ın en büyük sevabı kazanmasına cihat yapması sebep olur. Bu, bazı kendini bilmez insanların dışındaki her âlimin ittifak ettiği bir husustur. Öyleyse cihadın ne olduğunu anlamak lazım. Cihat, Müslümanların, Allah ve peygamber düşmanı kavimlerle Allah'ın dini galip gelsin diye muharebe etmesidir. Ne maksatla harp ediyor? İslâm düşmanı kavimler içinde yaşayan insanların birçoğu, Hak dini olan İslâm'a gelebilirler. Gayri İslâmî cemiyetlerde İslâm'a açık kalplerin sahibi insanlar vardır. Fakat kendi devletlerinin siyasî otoriteleri İslâm'a girmelerini engeller. Onları İslâm'ın emirlerine muhatap olmaktan alıkoyar. İslâm'ın yayıcılarına, insanları hidayete davet etmeleri için müsaade etmez. İşte Müslüman, bu durumu ortadan kaldırmak için muharebeye başvurmak mecburiyetinde kalır. İslâm'ın yayılmasına mani olan, İslâm düşmanı idarecilere karşı cihat bayrağını açar Müslümanlar. İdarecilerin, halkın vicdanı üzerindeki baskısını kaldırmak için Müslümanlar gerekirse dövüşür. Bu muharebe, bütün insanların üzerindeki baskıyı kaldırıncaya kadar sürer. Müslüman'ın yaptığı muharebelere, bir bakıma vicdan hürriyetini elde etme muharebeleri diyebiliriz. İnsanların vicdanları üzerinde yapılan baskıyı kaldırmak için harp eder Müslüman.

Mukaddes cihadın gaye ve hedefi budur. Yoksa Hilmi beyin zannettiği gibi insanları zorla dine sokmak için değildir. Allah insanların kendisine zorla bağlanmasını irade buyurmuyor. O'nun cehennemi de haktır. Bütün insanların mümin olmasını ancak Hilmi bey düşünebilir. Allah ise, müminin kâfir üzerinde hakimiyet kurmasını irade buyuruyor. Bunun için mümin muharebe eder, kanını akıtır ve sonra insanları vicdanlarıyla başbaşa bırakır.

İşte, Hilmi beyin, cihat düşmanı olarak ilan etmek istediği muhterem insanlar cihadı aşağı yukarı böyle anlamakta ve anlatmaya çalışmaktadırlar. Çünkü onlardan hiçbiri Hilmi bey gibi İslâm'ın büyüklüğünden ve cazibesinden şüphe etmemektedirler. İnsanları İslâm'ı kabul etmeleri için zorlamanın lüzumsuzluğunu bilirler. Bilirler ki, insanların üzerinden baskı kaldırılınca, İslâm'ın büyüklüğüyle karşı karşıya kalan insan, onu gönül rızasıyla kabul edecek; kabul etmeyenler ise, Müslümanların himayesinde ve emniyet içinde yaşamalarına devam edip gideceklerdir. Bu hususta fazla bilgi almak isteyenler. Seyyid Kutub ve Mevdudi'nin «İslâm'da Cihat» isimli risalesine baksınlar. Hatta bu âlimlerin bütün kitaplarına göz gezdirsinler. Zaten bu âlimlerin her kitabında cihat konusu uzun uzun anlatılmaktadır. Yine tafsilatlı bilgi almak isteyenler, yayınevimizin çıkarmış olduğu, Muhammed Ebu Zehra'nın «Kur'an Nizamı» isimli kitabına müracaat etsinler. Bu muhterem Müslümanların her kitabı, cihat emrinin tebliğiyle doludur. **Onlar, batıl için cihat etmiyorlardı; bir siyasî ihtirasları da yoktu, makam ve şöhret peşinde de değillerdi. Hepsinin de, büyük makamlara çıkabilecek kıratta insanlar olduğunu biliyoruz. Memleketlerinin diktatörleri, onlara en**

büyük makamları teklif etmişler; fakat onlar, İslâm nizamının tatbik edilmediği bir hükümet içinde vazife almayacaklarını, teklifi getirenlerin yüzlerine haykırmışlardı.

Hilmi bey, onların asılarak öldürülmelerini sevinçle karşılıyor; hak ettiklerini söylüyor. Bütün İslâm düşmanları da böyle söylüyor; Yahudi'sinden tutunuz da, Hintli ve Rus'una kadar bu büyük insanların asılmasına, işkencelere maruz kalmasına tıpkı Hilmi bey gibi sevinmektedirler. Biz Hilmi beyin Nasırcı olduğuna ihtimal veremiyoruz. Seyyid Kutub'un idam edilmesine «OHHH» demek, Nasır idaresinin hak olduğuna inanmaktır ki, böyle bir inanca sahip olana artık hiçbir şey söylenemez. İnsan, bu dünyadaki tezatlarla ibretle bakıyor. Mahkemen, bir umacıdan korkar gibi korkan Hilmi bey, Allah'ın dini galip gelsin diye gülerek ölüme gidenlere cihat düşmanı diyebiliyor. Bunu diyen Hilmi bey, rahat bir ömür geçirirken; hakiki Müslümanlar, dünyanın her yerin de ağır işkencelere maruz kalmaktadır. Bunlara hiç olmazsa ağlayamıyor da, tam aksine onları ihtilâlcilikle itham ederek bir nevi muhbirlik vazifesi görüyor. Yani, Hilmi beyin itham ettiği Müslümanları Türkiye'de tanıtımları Hükümete ihbar etme küçüklüğüne de düşüyor. Ve sonra da bu adam, kalkıp kendisine mücahit diyebiliyor; aman yarabbi, ne günlere kaldık!..

Seyyid Kutub'u da İbni Teymiyeyi beğendiği için itham ediyor. İbni Teymiye'ye düşman oluşu ise, tamamen hissi. Yukarıda birazcık izah ettik. Şunu bildirelim ki, İbni Teymiye'nin bütün eserlerini Türkçeye çevirmeye azimliyiz. O zaman bu büyük imamın kim olduğu ortaya çıkar. Nerede yanılmış olduğu delilleriyle gösterilir. Yalnız şunu sözlerimize ilave edelim: İbni Teymiye, Muhiddin-i Arabiyi şiddetle tenkide tabi tutmaktadır. Bunu sadece o değil, eserlerini yalan yanlış tercüme ettiği İmam-ı Rabbani de tenkide tabi tutmaktadır. Hem de en ağır bir lisanla. Mektubat tercümesini ne kadar kendine benzetirse benzetsin, bu husus açıkça görünüyor. Şimdi biri kalksın, İmam-ı Rabbani hazretlerini, Muhiddin Arabi'yi tenkit etti diye tekfir mi etsin. Hilmi bey buna müsaade edebilir mi? Belki de eder. Fakat biz etmeyiz... Şurada İbni Teymiye'yi küçük düşürmek için onun tatarlarla muharebe etmediğini ileri süren Hilmi beye, Muhammed Ebu Zehra'nın «**Fıkhî Mezhebler Tarihi**» isimli eserinin dördüncü cildine bakmasını tavsiye ederim. Zavallı, düşmanlık yapacağım diye, hakikatleri gizlemeye çalışıyor; çünkü ona, bazı insanlara düşmanlık yapması icap ettiği fısıldanmıştır. Seyyid Kutub merhumu itham etme sebeplerinden biri de, onun, kitaplarında hangi mezhebden olduğunu söylememesidir. Mezhep konusunda, Mevdudi'ye de çatmaktadır. Şah Veliyullahın mezhep hakkında serdettiği fikri kitabına alan Mevdudi'ye de, Şah Sahib'e de taaruz etmektedir. Ne demiş Şah Sahip? «**Bu zamanda Hanefî ve Şafî mezhebini birleştirmeli**» demiş; öyleyse Hilmi beye göre sapıtmış ve küfre girmiş şah Sahip ve bu sözü kitabında nakleden Mevdudî. Burada Hilmi beye hemen sormak lazım gelir; Senin «**Saadet-i Ebediye**» isimli eserde bizzat yaptığın bu değil midir? İlmihal dediğin bu kitap, hangi mezhebin ilmihalıdır? Bütün mezhepleri birbirine karıştırmışsın; acaba bilmeyerek mi karıştırdın, yoksa kasıtlı mı?

Eğer, **“bilmiyorum”** dersen; **“mezheplerin kaidelerini bilmeyen bir insan, kalkıp nasıl ilmihal kitabı yazar?”** deriz. Eğer, **“bile bile yaptım”** dersen, o zaman da; **“Şah Velî-yullahın tezini sen bizzat tatbik ederek, küfre düşmüşsün”** deriz. Çünkü İmam-ı Rabbani hazretlerinin büyük hatırı için aldığımız ve okuduğumuz bu eserde bütün mezhepler birbirine karıştırılmıştır. Bunu açıklayan kitap da hazırlanmak üzeredir. Şunu böylece belirttikten sonra, Hilmi beye; **“bir müellifin, eserinde hangi mezhebten olduğunu belirtmesi mecburî değildir”** deriz. Bunu bilemeyecek kadar cahil değilsin; ama kin ve hased gözlerini karartmış olduğu için hiç bir şeyi göremez haldesin.

Zekâtın devlet eliyle alınması gerektiğini savunan Seyyid Kutub’u küfre düşmekle itham ediyor. Çünkü bu iddia İbni Teymiye’ye aittir. Mademki, ona aittir; öyleyse küfürdür. Ona, bu konuda da şunu söyleyip geçelim: Asr-ı Saadetteki zekât memurlarının ne işe yaradıklarını izah eyle. Niçin, zekât memurluğu diye bir vazife ihdas edilmiş? Bunlara bütün detaylarıyla ileride cevap verilecektir; biz, kısa kısa geçelim...

Muhammed Kutub’a da Osmanlı İmparatorluğuna ait sözlerinden dolayı taaruz ediyor. Bu konuda hiçbir söz söylemeyelim. Yalnız, kendisinin de bağlı olduğu bir Şeyhin, kendisinden çok üstün bir müridine ait şu sözleri nakledeyim: **«Bir büyük Türk mütefekkeri yetişmemiştir. Kahraman, devlet adamı ve ordular boyu velî yetişmiş; fakat, bir tek mütefekker yetişmemiştir. Bütün âlimler kopist durumundadır.»** İşte Muhammed Kutub da, bunu söylemektedir. Hakikaten Osmanlı imparatorluğu içinde, orijinal eser veren büyük bir mütefekker yoktur. Bu, Türk’ün şerefini gölgelemez. Her kavmin kabiliyetli olduğu bir saha vardır. Ve Türklere kabiliyet gösterdiği sahaların şerefi yeter. Olmayanı ona mal etmek kavmiyetçilik taassubundan doğar ve bu taassub da İslâm’ın yasak ettiği batıl telâkilerdendir. Hilmi bey, Muhammed Kutub’a bir çok yerde **“fellağ”** dediğine göre; galiba, kavim gayretkeşliğine düşmüş. Biz, onu böyle bilmiyorduk; bu tarafını da, kendi lisanından öğrenmiş olduk. Şurada bir şey daha söyleyip mevzuumuzu bağlayalım: Çok hürmet ettiği ve sık sık **“al-lame”** diye iltifat ettiği Mustafa Sabri efendi, Muhiddin-i Arabî’yi kâfirlikte itham etmiştir. Bu da Hilmi beye son bir ders olsun. Bilmediği, anlayamadığı şeylere burnunu sokup günaha girmesin; çünkü cahiller, konuşmak mecburiyetinde değillerdir. Sen otur bir köşede, namazını kıl, tesbihini çek, **“bana dokunmayan insan, bin yaşasın”** de ve rahatına bak. İslâm’ın fedaileri vardır ve o fedailer, önlerine kim çıkarsa ezmeye kararlıdırlar.

SON SÖZ

Hilmi bey, hiçbir mesnede dayanmadan, hiçbir ölçü tanımadan Müslümanlara ağız dolusu sövmektedir. Biz Hilmi beyi muhlis olarak tanırız. Bütün bu iddiaları yapmasına, **“bil-memesi”** sebep olmaktadır. Eğer bildiğini kabul edersek, kendi kitabında dercettiği **«Müslü-man’a kâfir diyen, kendisi kâfir olur»** ölçüsünü, kendisine tatbik etmemiz lâzım gelirdi. Hilmi bey ileri sürdüğü fikirlerin sahibi değildir. O fikirleri ona başkaları ilka etmiştir. İrade-

si ketmedilmiş olan Hilmi bey de, bunları olduğu gibi kabul etmiştir. **İslâm'ın düşürülmüş olduğu feci durumunu göremeyecek kadar iradesiz ve şuursuz olmanın bir tek sebebi vardır; muayyen bir yola kayıtsız şartsız bağlanmak, bir kişiyi veya hususi bir ekolu tabulaştırmak.** Eğer böyle bir duruma düşmeseydi Hümi bey, belki de İslâm'ın yirminci asırdaki kavgasına yardımcı olabilirdi. Onu korkutan ve sağa sola taarruz etmesine sebep olan saik, taarruz ettiği insanların bazı tabuları yıkacağını görmesidir. Çünkü **“kâfir”** diye itham ettiği Müslümanların kitapları, büyük bir heyecanla okunmaktadır Türkiye’de. Bu hal, bazı küçük prenslikleri yıkacak gibi görünüyor Hilmi beye; ki, bu gördüğü şey doğrudur. Artık Türkiye’de hususiyetlerin din haline getirilmesi mümkün değildir. Hilmi bey gibi insanlar otoritelerini kaybetmek üzeredir. Din, bütün Müslümanlarıdır; bazı grupların değil.

Son bir defa olarak şunu da söyleyelim ki, bu devirde; İslâm'ın bütün prensiplerinin cemiyetlerden kovulmuş olduğu bu asırda, İslâm'ı müdafaa etmek, hiç kimseye dünya menfaati temin etmez. Biri, İslâm adına mücadele ediyorsa ve bu mücadele sonunda canını verebiliyorsa; ona, hangi densizin taarruz etmeye hakkı vardır? İslâm adına mücadele etmek, insanın meşakkatlere katlanmasını icab ettiriyor; sefa sürmesini değil. İslâm için canını vermiş olanlara böhlan etmek; eğer cehaletten dolayı değilse maazallah küfrü mücip bir haldir. Hilmi bey, kafasını değiştiremezse sussun; susmazsa zaten susturulacaktır. İtham ettiği insanlarla, birçok meselede aynı düşüncede olan biz; yani İslâm medeniyetinin savaşını yapmakta olan biz, önümüze kim çıkarsa çıksın tepelemeye azimliyiz. İnsanların İslâm'a gelmesi ve onun ebedî prensiplerini kabul etmesi için yeni bir Müslüman tipin meydana gelmesi lâzım geldiği inancındayız. İnsanların telâkkilerinde reform yapmanın şart olduğu kanaatindeyiz. Bunu da mutlaka yapacağız. İslâm'ı anlamaya ve anlatmaya yemin etmişiz. Bizim İslâm'ın verdiği izzetten başka bir izzete ihtiyacımız yok. Sadece Müslüman'ız ve Müslüman olmanın verdiği imtiyazla konuşur ve yazarız. Biz bazı insanlar gibi, İslâm'ın büyüklüğünden şüphe edip; hususiyetleri kendine din edinenlerden değiliz. Biz, O'nun büyüklüğüne inanıyor; fakat insanın onu taşıyamayacak kadar küçültüldüğünü görüyoruz. İşte biz insanların İslâm'ı taşıyacak bir hale gelmesini istiyor ve bunun mücadelesini yapıyoruz. Müslümanların ve bütün insanların kurtuluşu sadece buna bağlıdır; yani, İslâm'ı yeniden anlamaya...

SON

ARKA KAPAK

Elinizdeki bu küçük eser, Kimya Hocası Hilmi Işık beyin «**Dinde Reformcular**» ve «**Aldanmayalım**» isimli iki eserine cevap vermek için kaleme alındı. Çünkü bahsi geçen bu iki eserde sayısız ilmi ve itikadî hatalar bulunmaktadır. Sadece bu hatalarla kalmayıp, ayrıca, asrımızın İslâm düşünürlerine ağız dolusu sövülmekte ve tekfir edilmektedir. Ki, o büyüklerin

birçoğu, İslâm idealini insanlara maletme gayretleri içinde canlarını vermekten çekinmemişlerdi.

İşte, Hüseyin Hilmi Işık beyin «**Tekfirname**» diye isimlendirilebileceğimiz, yukarıda ismi geçen iki eserine bunun için cevap vermek lüzumu hâsıl oldu.

Başta İbni Teymiyye olmak üzere, Seyyid Kutub, Mevdûdî, Muhammed Kutub, Hasan El Benna ve daha birçok İslâm mütefekkeri ve âlimlerini İslâm düşmanı olarak ilân eden bu eserlere cevap vermek, biz Müslümanlara düşen en büyük bir borçtur.

Eserimizde tenkit ettiğimiz hususların doğruluğunu kıyas yolu ile ortaya çıkarmayı siz okurlarımızın ferasetine bırakıyoruz.

Her şeyin en doğrusunu yalnız Allahu Teâla bilir.

DÜZENLEYEN

CELAL SANCAR

12.02.2017

ANKARA